

SELLING MOTELS IS OUR ONLY BUSINESS

SUPER 8
Kansas
50 Units, Interior Corridor
Manager's Apartment
Grossing-\$815,000
Asking- 3.4 Times

Bob Seth
408.807.9784

INDUS VALLEY INVESTMENTS

Jas Randhawa
510.406.5056

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ

28 ਮਾਰਚ, 2009 ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ

Cascade Banquets

800 W Irving Park Rd, Bensenville IL 60106
(Irving Park and IL 83 East of 83)

ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਡੀ
ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਗੇ।

Worldwide Travel, Inc.

Established Since 1975.

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ

Toll Free: 800-504-3044

Lowest Fare Guaranteed

Tenth Year in Publication

ਸ਼ਿਕਾਗੇ ਅਤੇ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 10, Issue 12, March 21, 2009

20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074

Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਅਰੁਣ-ਰਾਜਨਾਥ ਕਲੇਸ਼ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਹੋਰ ਮੰਦੇ ਰੁਖ

-ਬਿੰਦਰ ਬਸਰਾ

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਸਿਹਤ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਛਿੱਗੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਖੇਤਰੀਕਰਨ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ਮੀ ਵਲ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਸੰਗ੍ਰਹਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2009 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਗਠਨ ਨਾਲ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਖੋਰਾ ਲੱਗਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਧੀਅਂ ਜਾ ਰਿਹਾਂ ਹਨ। ਗਠਨੋਂ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ 'ਚ ਆਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕੌਮੀ ਜਮਹੁੰਰੀ ਗਠਜੋੜ ਦੀਆਂ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖਿਸਕਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਲੇ ਸੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਤਣਾਅ ਰੁਕਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਜਿਸ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਜਿਥੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਨਾਂ ਹੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਵੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਸੁੱਕਰਵਾਰ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਬਾਰੇ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ

ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਿਗਲ ਵਜਾ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ-ਖੂੰਹਦੀਆਂ ਆਸਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਇਹ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਕੌਮੀ ਜਮਹੁੰਰੀ ਗਠਜੋੜ ਦੀਆਂ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖਿਸਕਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਲੇ ਸੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਤਣਾਅ ਰੁਕਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਜਿਸ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਜਿਥੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਨਾਂ ਹੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਵੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 4 ਉਤੇ)

ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੀਆਂ ਪੰਜੇ ਘਿਓ 'ਚ ਜੁਰਦਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਤਲੀ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਚਿੰਗਾਰੀ ਸੁਲਗਾ ਰਹੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜੇਤੇ ਹੋ ਨਿਕਲੇ, ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਰਖਾਸਤ ਜੱਜ ਇਫ਼ਤਿਖਾਰ ਮੁਮੰਦ ਦੌੜੀ ਵੀ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਆਪਣੀ ਮੁਹਿੰਮ (ਲੋਂਗ ਮਾਰਚ) ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਨਵਾਜ਼ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਚਲ ਰਹੇ ਸਿਆਸੀ ਭਚਾਲ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

ਭਾਰੀ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੁਸੂਫ਼ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਬੀਤੀ 16 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਜਸਟਿਸ ਚੈਂਚਰੀ ਸਬੰਧੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਂ ਆਪਣੇ

ਅਮਰੀਕੀ ਅਰਥਚਾਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਨ: ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਕੋਈ ਮਡਭੇਦ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਿਰਮੂਲ ਦੱਸਦਿਆਂ ਚੀਨ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਰਥਚਾਰਾ ਹੈ ਤੇ ਰਹੇਗਾ।

ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸ੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲੂਲਾ ਡੀ

ਸਿਲਵਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ। ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲੋਂ 2 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਗਰੁੰਪ-20 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਜੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਹਕਮਤਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਖਿਆਲ ਹੀ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਰਥਾਤ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 21 ਉਤੇ)

ਜਦੋਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵੱਧ ਖਰਚ ਕਰਨ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਯੂਰਪ ਵਿੱਤੀ ਸਨਅਤ ਲਈ ਕਾਇਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਰ ਸਥਤ ਕਰਨ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀਨੀਅਰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਸਰਬਪੱਖੀ ਪੁੰਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੇਰੇ 787 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਪੈਕੇਜ ਸਿਹੇ ਆਰਥਿਕ ਹੁਲਾਰੇ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ

ਸੰਬੋਧਨ 'ਚ ਜਨਾਬ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਮੈਂ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਜੋ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਕਰਦਿਆਂ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਬਹਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।" ਜਨਾਬ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੈਂਚਰੀ ਮੌਜੂਦਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਬਦੁਲ ਹਾਮਿਦ ਡੋਗਰ ਦੇ 21 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣਗੇ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪੀ ਪੀ ਐਲ (ਐਨ) ਦੇ ਮੁਖੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੇ

ਜਨਰਬੰਦੀ ਸੰਬੰਧੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ 'ਲੋਂਗ ਮਾਰਚ' 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵਲੋਂ ਬੀਤੀ 16 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਮੂਹਰੇ ਧਰਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਤੇ ਗਿਲਾਨੀ ਭਾਰੀ ਦਬਾਅ ਹੋਣ ਸਨ।

ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਰ ਜਨਾਬ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਮੁਖੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 3 ਉਤੇ)

ਵਧੀਆ ਤੇ ਤਸਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਸਰਵਿਸ
ਬਿਲਕੁਲ ਵਾਜ਼ ਭਾਅ 'ਤੇ

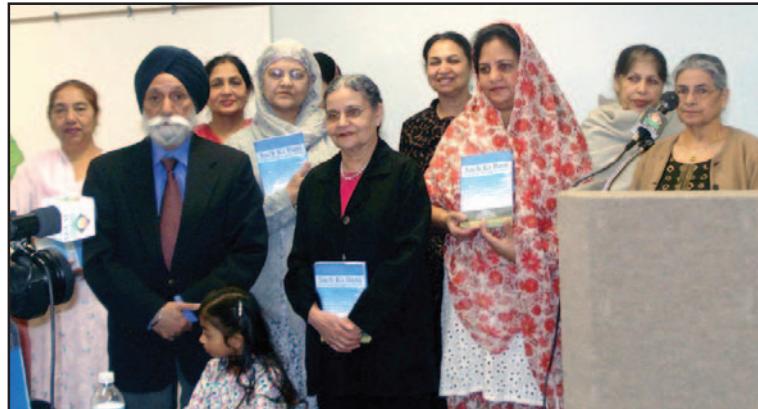
'ਸੱਚ ਕੀ ਬਾਣੀ:ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਮੈਸਜ਼ ਡਾਰ ਪੀਸ' ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਰਿਲੀਜ਼ ਸਮਾਗਮ

ਸਿਕਾਗੇ: ਇਹਪੈਕਸ਼ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ 300 ਸਾਲਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁਸਤਕ 'ਸੱਚ ਕੀ ਬਾਣੀ: ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਮੈਸਜ਼ ਡਾਰ ਪੀਸ' 14 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਇਥੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਇਕ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਥੋਂ ਦੀ ਇਕ ਸਬਰਬਾਈ ਫੈਸਲਪਲੇਨਸ ਵਿਚ ਉਕਟਨ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸੈਟਰ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਪਿਰਤ ਪਾਉਇਆਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਵਾਇਆ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ 22 ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਡਾ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਵਿੰਦ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪੰਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਲੇਖਕ ਸਵਰਗੀ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਪੜੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਲਿਖੇ ਲੰਮੇ ਲੇਖ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਸ. ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਆਈ.ਏ.ਐਸ., ਪ੍ਰੋ. ਨਿੰਕੀ-ਗੁਣਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਆਈ.ਜੇ. ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਜੀ.ਐਸ. ਬਚਨ, ਡਾ. ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਡਾ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੈਸ, ਡਾ. ਸਵਰਗ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ, ਬੀਬੀ ਮਨਜੋਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਐਸ.ਐਸ. ਏਕ ਓਗ ਕੌਰ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲੇਖ ਸਾਮਲ ਹਨ। ਡਾ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਦੇ ਲੇਖ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇਵੇਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰੋ. ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਵੇਸੀ, ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਪ੍ਰੋ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੇਖ ਸਾਮਲ ਹਨ।

ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਸਮਾਂਹੋਰ ਰਵਾਇਤੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਮਾਂਹੋਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਾ ਕੋਈ ਸਪੈਸਲ ਮਹਿਮਾਨ ਸੀ।

ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਪੁਸਤਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਖ਼ਸੀਅਤ ਸੀ। ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਰਿਵੀਵਰ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਜੋ ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਪੁਸਤਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ

ਸਮਾਂਹੋਰ ਵਿਚ ਸਿਰਕਤ ਕਰਨ ਆਈਆਂ ਸਮੁਹ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਛਕੈਪਸ ਵੱਲੋਂ ਸਮੁਹ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੇ ਰੁਤਬੇ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦਾ ਸਫਲ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਸਿਕਾਗੇ ਦੀ ਇਕ ਨਾਮਵਰ ਹਸਤੀ ਹਨ। ਸਾਹਿਤ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਰਿਸਤਾ ਚਲਿਆ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਛਾਪਣ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਪਹਿਚਾਣ ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਬਣਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਬੋਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਸਚ ਕੀ ਬਾਣੀ:ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਮੈਸਜ਼ ਡਾਰ ਪੀਸ' ਵਰਗੀਆਂ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਲੇਖ ਛਾਪੇ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਕਿਸਾਬ ਦੀ ਖਬਰਸ਼ਰਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਕੇ ਗੁਣਵਾਨ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ 'ਸੱਚ ਕੀ ਬਾਣੀ:ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਮੈਸਜ਼ ਡਾਰ ਪੀਸ' ਵਰਗੀਆਂ ਤੱਥ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਆਸੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਮੌਕੇ ਕਿਹਾ, "ਸੱਚ ਕੀ ਬਾਣੀ: ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਮੈਸਜ਼ ਡਾਰ ਪੀਸ ਕਿਤਾਬ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੋਵੇਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵੀ ਹੱਲ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।" ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲੇਟਾਈਨ ਦੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਬੀਬੀ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ, ਹਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਹੁੰਦਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਹੁੰਦਲ, ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਹੁੰਦਲ, ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਸਾਮਲ ਸਨ।

ਮੌਕੇ ਕਿਹਾ, "ਸੱਚ ਕੀ ਬਾਣੀ: ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਮੈਸਜ਼ ਡਾਰ ਪੀਸ ਕਿਤਾਬ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੋਵੇਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵੀ ਹੱਲ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।" ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲੇਟਾਈਨ ਦੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਬੀਬੀ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ।

ਇਸ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਸਾਮਲ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨ ਸ. ਇਰਵਨ੍ਹੈਂਡ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਿਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਉਪਰਾਲੇ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਪਾਰ ਸੱਤਾਂ ਸਾਮੁੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜੀ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਲੇਖ ਅਤਿਅੰਤ ਲਾਹੌਰ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਿਰਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਲ, ਬੀਬੀ ਰਸਿੰਦਰ ਕੌਰ ਢੇਠੀ, ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੇਠੀ, ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ, ਡਾ. ਪਿਵਿੰਤਰ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਰਾਣੀ, ਬੀਬੀ ਸੁਖਬੀਰ ਕੌਰ, ਸ. ਰਘਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ, ਬੀਬੀ ਕੰਵਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਸ. ਮਾਹਲ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਬੀਬੀ ਰਮਨੀਕ ਹਰਵਿੰਦ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਫਕੈਪਸ ਦੀ ਕਾਰਜਸਲੈਡੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਡਾਇਲਾਗ ਕਰਨ ਦਾ ਜੋ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਰਿਆਗ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਦਮ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਾਹਲ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਬੀਬੀ ਰਮਨੀਕ ਹੈ।

ਡੈਲਸ ਫੋਰਟਵਰਥ ਵਿਚ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਮੁਕੰਮਲ

ਸ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸਾਨਾਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਹੋਏ ਡੈਲਸ ਫੋਰਟਵਰਥ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸਜਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਲਈ ਤਿਆਰੀਆਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਡੈਲਸ ਫੋਰਟਵਰਥ ਦੇ ਪੰਜੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਸਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ

We Have Extended Hours to Serve you better.

Conforming Loans Jumbo Loans

FHA Loans

- * Purchase upto 97%
- * FHA Refinance / Cash Out 95%

Gift Towards

Downpayment OK

FHA Streamline Refinance

- * No Credit check
- * No Credit Underwriting
- * No Income Verification

WE GIVE YOU WHAT WE QUOTE YOU

Contact: Waqar Qureshi @ 847-361-0606 (Cell)

QSQ Financial Inc. 7848 N Lincoln Ave. Skokie, IL 60076

!!LOAN MODIFICATION!!

Don't Let your Dream Home Foreclose!!! Apply for LOAN MODIFICATION TODAY!!!

No Credit Check, Mortgage Lates are Okay

Free Consultation Available

Late on your Mortgage Payments? NO PROBLEM!!! CALL OUR LOAN MODIFICATION EXPERTS

Attn. Gas Station / Motel Managers Be a Business Owner

We Have Very Good Opportunities Available For First Time Business Buyers.

* Financing Available for Gas stations / Hotels / Motels / Flagged and Unflagged.

* Working Capital available for Flagged and Unflagged Businesses with or without real estate.

* Limo / Fleet Loans available.

* Gas Station for Sale at busy Intersection on Northwest Suburbs. \$ 199,000.00

* Liquor Store for Sale in Milwaukee, WI \$199,000.00

* Grocery Store for Sale in

Punjab Times Established in 2000
10th Year of PublicationPublished every Saturday
by A B Publication Inc.
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388**Editor:**
Amolak Singh Jammu**Astt. Editor:**
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh**Graphics:**
Mandeep Singh**California Bureau:**
Ashok Bhaura
(Bureau Chief)
925-752-8025
Tarlochan Singh Dupalpur
(408) 903-9952
Charanjit Singh Pannu
408-608-4961
Devinder Singh
(510) 750-5757
Shiara Dhindsa
661-703-6664**Director Bus. Relations:**
Pritam S. Grewal
408-406-0703**Jalandhar Bureau:**
Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-299-9200**Distributed in:**
California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, Kansas, Minnesota**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ**
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 75 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 350 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛੱਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛੱਪੇ ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਤੀ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ: ਸਿਆਸੀ ਭੰਬਲਭੁਸਾ ਜਾਰੀ

-ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼੍ਰੀਰੀ

ਜਲੰਧਰ: ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਮਹਿਨੇ ਕੁ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੱਚਿਆ ਹੈ ਪਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਾਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਥਾਂ ਸਿਰ ਹੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਗਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਵੀ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਸਬਾਨਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਚੁਸਤ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰੀਤਾਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਗਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਸਿਵਾਏ ਬਾਕੀ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਲਾਨੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਗੋਡੀਆਂ ਲਵਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਜਨਸਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਪੁੱਜ ਕੇ ਜਲੀਲ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 3 ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਛੱਡੀਆਂ। ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੱਖੇਲ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਕਿੰਨੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 17 ਸੀਟਾਂ ਛੱਡੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਪਰ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਪਸਵਾਨ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ 3 ਸੀਟਾਂ ਛੱਡੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਹ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਕੌਲ ਕਲਾਸ ਲਾਉਣ ਜਾਣਗੇ।

ਲਗਭਗ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਪਿਛੇ ਦਿਨੀਂ ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਾਲ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੰਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਧੀ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਅਮ.ਐਲ.ਏ. ਤੇਤ ਕੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਗਾ ਕੇ ਮੁੜ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਾਲ ਦੇ ਆਗ ਸ੍ਰੀ ਨਵੀਨ ਪਟਨਾਈਕ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਠਜੋੜ ਨਾਲ ਨਾ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ

ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਤੇ। ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਆਗੂ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਾਂ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲੇ ਗਠਜੋੜ ਮਾਤ੍ਰੇ ਵਕਤ ਵਿਚੋਂ ਗਜ਼ਰ ਹੋ ਹਨ ਤਾਂ ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਛੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਇਕ ਅਲੱਗ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ।

ਲੱਗਦਾ ਇੰਝ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵਿਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਧਿਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿੰਤ ਕੇ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ/ਚਾਰ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਰਾਬਰ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜਿੰਥੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀਆਂ, ਉਥੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਕੋਲ ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਉੱਜ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਨੀਤੀਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਬਸ਼ਾ ਦਾ ਪੂਰਬ ਚੋਣ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਠਜੋੜ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਇੱਤ ਹਾਲਤ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਤਰਲ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸੌਂਤਾ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੋਣ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਪੱਕ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰਨ ਦੀ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਮੌਦਰਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖੱਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਮਰਿਕਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤਾ ਖੱਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਹੀ ਹੈ। ਜਿੰਥੋਂ ਤੱਕ ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਦੇ ਸੌਂਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇ ਸਬੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਦ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਨੀਤੀਕ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਭਾਰਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਕੋਲ ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਉੱਜ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਨੀਤੀਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਬਸ਼ਾ ਦਾ ਪੂਰਬ ਚੋਣ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਠਜੋੜ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਇੱਤ ਹਾਲਤ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਤਰਲ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

ਦੂਥੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕੀਤਾ ਕੀ ਜਾਵੇ?

ਇਕ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਬਿਰ ਸਰਕਾਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਮਿਲ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਗੋਵਿੰਦਾਚਾਰੀਆ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲੇ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਹ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਠਜੋੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਂਦੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਜਿੰਨੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲੀਆਂ ਤੱਦ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਸਬਿਤੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੀਟਾਂ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲੀਆਂ ਤੱਦ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਸਾਬਿਤੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੀਟਾਂ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲੀਆਂ ਤੱਦ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸਭ ਦਾ ਭਲਾ ਹੈ।

ਜਿੰਥੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਲਾਂ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨ ਜਾਂ ਨਾ ਐਲਾਨ ਅਤੇ ਲੀਡਰਸਿਪ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਨਾ ਬਦਲਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਹੀ ਅੰਟਲੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਹਿਤ ਨਹੀਂ ਪੈ

ਬਾਜਾਖਾਨਾ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਡੇਰਾ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਝੜ੍ਹਪ

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ
ਬਠਿੰਡਾ: ਬਾਜਾਖਾਨਾ ਵਿਖੇ ਪੁਲਿਸ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਬਠਿੰਡਾ - ਮਾਨਸਾ ਰੋਡ 'ਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਧਰਨਾ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਸੰਤ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਦੂਵਾਲ ਤੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੀ 16 ਮਾਰਚ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿੜਡਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਬਠਿੰਡਾ ਆਸੀਨ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਰਸਤਾ ਖੁਲ੍ਹਾਉਣ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਧਰਨੇ

'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸੰਤ ਦਾਦੂਵਾਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਉਥੋਂ ਉਠ੍ਠਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਮਹਿੰਦੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਤ ਦਾਦੂਵਾਲ ਤੇ ਉਸ ਦੇ 95 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਧਰਾ 107/151 ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿੜਡਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਜਾਖਾਨਾ ਵਿਚ ਸੰਤ ਦਾਦੂਵਾਲ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਝੜਪ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਹਰਜੀਤ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਵੱਡੀ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸੰਤ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਦੂਵਾਲ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਦੀਵਾਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿੰਘ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸੀ। ਇਸ ਕਸ਼ਬੇ ਦੇ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸ ਲਾਇਆ ਕਿ ਦੀਵਾਨਾਂ ਦੇ ਦੱਜੇ ਦਿਨ ਸੰਤ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸੌਚਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਗਲਤ ਪ੍ਰਾਰਥ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਾਤ੍ਰ ਭਾਸਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ

ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੀ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕੱਤਰਤਾ ਕਰਕੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਦਿਨ ਸੰਤ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸੇਵਕ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸੰਤ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੰਗਰ ਦਾ

ਐਸ.ਪੀ.ਡੀ. ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸਥ ਇੰਸਪੋਰੇਟਰ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੰਨੇਸਨ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਇਸ ਟਕਰਾਅ ਵਿਚ ਸੰਤ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਨੋਵਾ ਗੱਡੀ, ਇਕ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਦੀ ਗੱਡੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਮੌਕੇ ਤੋਂ 7 ਰਾਈਫਲਾਂ ਅਤੇ 2 ਰਿਵਾਲਵਰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਸੰਤ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ 40 ਸਮਰਥਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਬਾਣਾ ਜੈਤੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 307, 353, 186, 148, 149 ਅਤੇ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ 25, 27, 54, 59 ਅਧੀਨ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਦੂਵਾਲ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਕਾਬ ਤਾਰ-ਤਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਅਖੰਡੀ ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਰਾਬ ਨਾਲ ਧੁੱਤ ਹੋਈ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਉੱਘੇ ਪੁਚਾਰਕ ਅਤੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਕੱਟਤ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਤ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਦਾਦੂਵਾਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ 'ਤੇ ਇੰਟਾਂ, ਰੋਤਿਆਂ ਤੋਂ ਡਾਗਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਪੂਰਾ

ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਬ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਿਹੋਂ ਸਿੰਘਾਂ ਉਤੇ ਜੰਮ ਕੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੱਥਰੂ ਗੈਜ ਦੇ ਗੋਲੇ ਵੀ ਸੱਟੇ। ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਮੇਤ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜਖਮੀਂ ਹੋ ਗਏ। ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਦਾਰੂ ਨਾਲ ਰੱਜੇ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਨੋਵਾ ਕਾਰ ਨੂੰ ਡਾਗਾਂ ਅਤੇ ਇੰਟਾਂ ਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਚਕਨਾਚੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਥਕ ਆਗੂਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਭੁਰੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਿਖਾਈਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੌਗਤ ਤੇ ਇੰਟਾਂ ਰੋਤਿਆਂ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਦਾ ਮੀਹ ਵਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੀ ਸਰਾਬ ਪੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬਾਬਾ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਕੇ ਸਰੋਅਮ ਗੰਦੀਆਂ ਗਲ੍ਹਾ ਕੱਢੀਆਂ। ਹੱਦ ਉਦੋਂ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅੱਥਰੂ ਗੈਜ ਦੇ ਗੋਲੇ ਛੱਡੇ ਅਤੇ ਏ.ਕੇ.47 ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਸਲੇ ਨਾਲ ਹਵਾਈ ਫਾਇਰ ਵੀ ਕੀਤੇ।

ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਹਮਲਾ ਇੰਨਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਜੱਬੇ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਬੱਸ-ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ-ਕੱਢ ਕੇ ਕੁਟਿਆ ਅਤੇ ਜੱਬੇ ਦੇ ਹੀ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਜੱਬੇ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਟਾਇਰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਪਚ ਸੁਣ੍ਹੇ ਅਤੇ ਡਾਗਾਂ ਸੋਟਿਆਂ ਨਾਲ

ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਸਖਤ ਨੋਟਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸੌਚਾ ਸੌਦਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜੱਬੇਬੰਦੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਜੱਬੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਾਫੀ ਚਿੱਤਰ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹੈ।

ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਚੁੱਲ ਖੁਰਦ ਦੀ ਤਾਜੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਤਖਤ ਸੀ ਦਮਦਾਮ ਸਹਿਬ ਦੇ ਜੱਬੇਦਾਰ ਦੀ ਧਮਕੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਵਿਗਨ ਦੇ ਆਸਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਾਨੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜਵਾਨ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ ਨਾਲ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਚੁੱਲ ਖੁਰਦ ਵਿਚ ਨਾਮ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਉੱਘੇ ਪੁਚਾਰਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮਿਕ ਸਾਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੱਬੇ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਟਾਇਰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਪਚ ਸੁਣ੍ਹੇ ਅਤੇ ਡਾਗਾਂ ਸੋਟਿਆਂ ਨਾਲ

ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜੱਬੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਥਰਾਉ ਦੀ ਘਟਨਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਆਹਲਾ ਮਿਆਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੇਂਦਰੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਡੇਰਾ ਸੌਚਾ ਸੌਦਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜੱਬੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਹਲਕਿਆ ਵਿਚ ਸੰਸਦ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਅਤੀ ਸੰਵੇਦਨ ਸ਼ੀਲ ਦੀ ਸੱਚੀ ਵਿਚ ਆਂਗੋਂ। ਇਥੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਲਗਭਗ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੀਦੂ ਮਾਜ਼ਗ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ 'ਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਚੋਣ ਤਿਆਰੀਆਂ ਤੇਜ਼

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ
ਰੂਪਨਗਰ : ਲੰਘੀ 17 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੋਲਿੰਗ ਅਤੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਅਗ਼ਜ਼ੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਫ਼ਸਰ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਲ. ਕਪੂਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਲਕਾ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਿਯਾਕ ਭਾਰਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਮੁੱਹ ਏ.ਆਰ.ਉ.ਜ਼,

ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਰੇਝੁਕਾ ਜਾਰੀ, ਆਗੂਆਂ 'ਚ ਕਸ਼ਮਕਸ਼

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਰੇ ਕਿਆਸ ਅਗਈਆਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵੱਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤ ਦੇਣ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ ਪੀ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗਆਂ ਵਲੋਂ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕੋ ਪੀ ਦੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਅੰਤਿਮ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਚੋਣੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੰਡਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਬੀ ਵੀ ਕੇ ਪੀ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੁਕਕਾ ਸੋਨੀਆ ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਾਗਡੇਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੌਂਪੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕੈਪਟਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਪੇਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੋਅਗੈਨ ਵੀ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੇ ਪੀ ਦੇ ਪੱਖੀ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ ਪੀ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਇਸੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਲੜਨ ਬਾਰੇ ਦੁਖਿਆ 'ਚ ਫਸੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ ਪੀ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕਰਨੀ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਦਾ ਰਸਮੀ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਸੂਬਾ

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਬਾਰੇ ਪੱਤਰਾ ਯਕੀਨ ਦੁਆਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਪੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਜਾਂ ਨਾ ਲੜਨ ਦੀ ਦੁਖਿਆ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਆਏ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕੋ ਪੀ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਪੀ ਨੂੰ ਇਹ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸ੍ਰੀ ਕਿ ਉਹੀ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ.

ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਪੀ ਨੇ ਕੋਈ ਚੋਣ ਸਰਗਰਮੀ ਨਹੀਂ ਸੌਂਡੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਫਲ ਸਤਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸੱਬੇ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਖੁੱਸ਼ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਪੀ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਦਾ ਰਸਮੀ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਸੂਬਾ

ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਅੱਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਨੇ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਨ ਚੁਸ਼ੀ

ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਦਾਖਾ: ਦਰਜਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਘੇਸਲ ਵੱਟੀ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਚੋਣ ਜਾਬਤੇ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਲੱਗਦੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗ੍ਰੇਨਾ ਦਿਖਾਏਗੀ। 15 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਇਥੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰੈਸ ਬਿਆਨ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਵੀਂ ਸਿੰਘ ਮੌਤੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ। ਮੌਤੀ ਨੇ ਯੂ.ਟੀ. ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ. ਸ. ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ) ਇਸ ਛਿੱਲ-ਮੱਠ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਅੰਦੇਲਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਚੱਲੀਆਂ ਅੱਰਬਿਟ ਬੱਸਾਂ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਬਾਂਡਿੰਡਾ ਤੱਕ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਟਾਈਮ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਘਟਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਈਆਂ। ਸਿਤਮਾਰੀਫੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੱਸਾਂ ਬਿਨਾਂ ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਢਾਅ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾ-ਯਮਕਾ ਕੇ ਬੱਸਾਂ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਐਲਿਜਾਬੈਥ-2 ਕਰੇਗੀ ਸਿੰਖ ਮਿਊਜ਼ਿਅਮ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ

ਜਲੰਧਰ : ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਡਰਬੀ ਵਿਚ ਬਣੇ ਸਿੰਖ ਮਿਊਜ਼ਿਅਮ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਐਲਿਜਾਬੈਥ-2 ਕਰੇਗੀ। ਮਿਊਜ਼ਿਅਮ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਣਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਲ ਦੀਆਂ 5 ਵੱਡੀਆਂ ਤੋਪਾਂ, 2 ਛੋਟੀਆਂ ਤੋਪਾਂ, ਸਿੰਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਥਿਆਰ, ਕਵਚ, ਤੋਡੇਦਾਰ ਬੰਦੂਕਾਂ, ਸਿੰਖ ਰਸ ਦੇ ਸਿੱਕੇ, ਸਿੰਖ ਯੋਧਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪੰਨਿਆਂ, 6 ਲਿਧੋਗ੍ਰਾਫਿਕਸ

ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੰਖ ਹੈਰੀਟੇਜ ਸੈਂਟਰ ਤੋਂ ਹੋਲੋਕਾਸਟ ਮਿਊਜ਼ਿਅਮ ਟ੍ਰਸਟ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੋਅਰਮੈਨ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾ ਕਿ ਇਸ ਮਿਊਜ਼ਿਅਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰ ਘਰ ਤੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਘਟਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਈਆਂ। ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ

ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ੇਖਾਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੁ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਟੀਨੂੰ ਪੁਸ਼ਖ ਦਾ ਅਵਦਾਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਪੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕਿ ਉਹੀ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ।

ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਜਿਥੇ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੇ ਵੇਟ ਬੈਕ

ਨੂੰ ਸਿੱਤ ਲਈ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਪੱਖ ਮੰਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੱਖ ਵੀ ਸਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਂਡਿੰਡਾ ਤੋਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਜੇ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਟੱਕਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੇਟਾ ਰਣਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਹੈ।

ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ੇਖਾਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੁ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਟੀਨੂੰ ਪੁਸ਼ਖ ਦਾ ਅਵਦਾਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਪੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕਿ ਉਹੀ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ।

ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਕੀਤੀ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਂਡਿੰਡਾ ਸੀਟ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਹੈ। ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਇਹ ਅਹਿਮ ਸੀਟ ਜਿਥੇ ਸ਼ੇਖਾਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਭਾਵਿੱਖ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਉੱਥੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇੱਕ ਯਤਨ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੇਟੇ ਯੂਵਰਾਜ ਰਣਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਦੀ ਬਣਾਏ ਬਾਂਡਿੰਡਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਲਈ ਜੋਰ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਦੇ ਉਸ ਦਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਸੱਭੇ ਪੰਜ ਵਿਚ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ।

ਉਧਰ ਇਸ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਰਣਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਂਡਿੰਡਾ ਤੋਂ ਇ

ਗਿਆਨੀ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ, ਕਵੀ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਕੋਰਾ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ

-ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ

ਨਵਤੇਜ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਨੁਠੇ ਕਵੀ ਹਨ। ਫ਼ਕੀਰ, ਮਸਤ ਮੌਲ ਅਤੇ ਸਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਰੰਗ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਦਰਖਤ, ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਪਹਾੜ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਇਕਜੁਟਟਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਰ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇੱਤਤ, ਅਦਬ, ਨਮਨ ਦੇ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੁਹ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਹ ਕਮਾਲ ਗਿਆਨੀ ਹੋਈ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਮਹਾਪੁਰਖ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਹੈ। ਨਵਤੇਜ ਜੀ ਦਾ ਬਚਪਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਪੇਖੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤਲਾਸ਼ ਹੈ। ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨਵਤੇਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਗਿਆਨਵਾਨ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਨਵਤੇਜ (ਜੋ ਹਾਲੋਂ ਬੱਚੇ ਸਨ) ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅੱਖ ਤਾਂ ਪੇਖੀ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਧਿਆਨ ਉਡਦੀਆਂ ਪੱਤੇਂਗਾਂ ਵਿਚ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਰੂਪਮਾਨ ਹਨ। ਸ਼ਬਦ ਪੱਤੇਂਗਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਉਡਦੇ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਵੇਦ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੰਦਗੀ ਦੇ ਢੂੰਘੇ ਰਹਸ਼ ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। 5 ਫਰਵਰੀ 1938 ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਸ਼ਾਮ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪਿੰਡ ਰੋਡੇ ਵਿਚ ਨਵਤੇਜ ਭਾਰਤੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਯੂਧ ਦੇ ਅਰੰਭ ਦਾ ਵਕਤ ਸੀ, ਪਰ ਮਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਦਾ ਜਨਮ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਦੋਂ ਕੰਤ ਦਾ ਮੇਲਾ ਲੰਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਮੇਲੇ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੈ। 14 ਮਈ 1968 ਨੂੰ ਨਵਤੇਜ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਛੁੱਡ ਕੇ ਕੈਨੋਡਾ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਯਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਕੀਤੀ। ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਰਡ ਆਈ ਪਾਬਲਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗ੍ਰੋਜ਼ੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ 50 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਦਸ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਕਲ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਆਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਇਰ ਦੋਸਤ

ਅਮਰਜੀਤ ਸਾਬੀ ਸਣੇ ਮਾਨਸਾ ਆਏ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ-

ਸਵਾਲ : ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀ ਹੈ? ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਜਵਾਬ : ਮੇਰੀ ਨਵੀਂ ਕਵਿਤਾ ਹੈ, 'ਇਤਨੀ', ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਹਾਲੇ 'ਪੰਕਿਤ' ਲਈ ਪੇਸਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੁਣੋ-

ਕੀ ਦੁਨੀਆ ਸੱਚਮੁਚ ਹੀ

ਇਨੀ ਸੁੰਦਰ ਹੈ

ਯਾ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਲਗਦੀ ਹੈ?

ਇਨੀ

ਉਸੇ ਬਾਂਹਾਂ ਫੈਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ।

ਸਵਾਲ : ਇਨੀ ਸੁੰਦਰ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਨਵਤੇਜ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ?

ਜਵਾਬ : ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਹਰ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਬਦ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਸਾਹ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦ ਮੇਰਾ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਗਲੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਮੈਂ ਫਿਰ ਜਿਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਮੇਰੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ : 'ਲੀਲਾ' ਤੁਹਾਡੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇਸਦੇ ਦੂਜੇ ਲੇਖਕ ਅਜਿਸੇ ਰੋਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। 1053 ਪੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਫੈਲੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ?

ਜਵਾਬ : ਮੈਂ ਸਿਰਫ 22 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ 'ਲੀਲਾ' ਦੀਆਂ 60 ਫਿਸਦੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਆਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਕਵਿਤਾ ਹੀ ਹਾਂ। 'ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਦੀ ਯਾਤਰਾ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਅਜਿਸੇ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲਿਖੀਆਂ। ਆਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਐਡਿਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਜਿਥੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਛੁਪਣ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਏ।

ਸਵਾਲ : ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ

ਨਵਤੇਜ ਭਾਰਤੀ

ਵੀ ਸੂਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ : ਕਾਢੀ ਲੰਮੇ ਵਕਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਆਏ ਹੋ। ਕਿਵੇਂ ਦਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਜਵਾਬ : ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇਥੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਥੇ ਮਾਨਸਾ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿੱਕਰਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਪਨ ਸਾਡਾ ਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁਣ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਦਰਖਤ ਘੱਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਮਾਨਸਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਪਰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਥੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਆਇਆ ਹਾਂ।

ਸਵਾਲ : ਸਾਇਦ ਇਹੀ ਕਵੀ ਅਤੇ ਆਮ ਅਦਸੀ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ। ਨਾਵਾਂ, ਜਗ੍ਹਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਜਾਣਨ ਦਾ ਫਰਕ....?

ਜਵਾਬ : ਮੇਰੀ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਹੈ 'ਕਵੀ ਆਕਾਸ਼ ਪੀਦਾ ਹੈ।' ਉਹ ਵੀ ਸਾਇਦ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ-

ਦੁਨੀਆ ਭਰੇ ਪਿਆਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ
ਚਾਹ ਪੀਂਦੀ ਹੈ।

ਕਵੀ ਖਾਲੀ ਪਿਆਲੇ ਵਿਚੋਂ

ਆਕਾਸ਼ ਦੀ ਘੁੱਟ ਭਰਦਾ ਹੈ।

ਕਵੀ ਦਾ ਪਿਆਲਾ

ਕਦੇ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਦੁਨੀਆਦਾਰ ਦਾ ਕਦੇ ਭਰਦਾ ਨਹੀਂ।

ਸਵਾਲ : ਨਵਤੇਜ ਭਾਰਤੀ ਦਾ ਦੁਜਾ ਨਾਮ ਹੈ ਸਮਾਨ, ਅਦਬ। ਗਿਆਨੀ ਹੋਰੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕਥਾ ਕੀ ਹੈ?

ਜਵਾਬ : ਇਹ ਮੈਂ ਇਕ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਣੀ, ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮਹਾਕਾਵਿ, ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੜ੍ਹੇ। ਕਬੀਰ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੰਦਨ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦਾ ਵਾਲੇ, ਚੰਦਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਚੰਦਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਇਕ ਗੁਣ ਦੀ ਸੁਗੰਧ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਸਮਾ ਗਈ। ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦੇਖਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਹੈ। ਪਰ ਆਸੀਂ ਗਲਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੋਂ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਆਸੀਂ ਉਵੇਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ : ਗਿਆਨੀ ਹੋਰੀ ਸਿੰਘ ਤੁਹਾਨੂੰ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਚ ਯੁਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੇ ਸਨਸਨੀ ਫੈਲਾਈ

ਫਰੀਦਕੋਟ : ਜਗਮਨੀ ਦੀ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ 'ਮਾਈਕਰੋ ਟਰੋਸ ਮਿਨਰਲ ਲੈਬਰਟਰੀ' ਨੇ ਮੰਦੁੱਖੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਕੇ ਸਨਸਨੀਅਮ ਜਨੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਆਏ ਬੱਚਿਆਂ 'ਚੋਂ 82 ਤੋਂ 87 ਫਿਸਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਖਤਰਨਾਕ ਧਾਰ ਯਾਤ ਯੁਰੇਨੀਅਮ ਸੈਜਦ ਹੈ। ਇਹ ਬੱਚੇ 'ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਸੈਟਟਰ ਫਾਰ ਸਪੈਸਲ ਚਿਲਡਰਨ, ਫਰੀਦਕੋਟ' ਵਿਖੇ ਜੇਤੇ ਇਲਾਜ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਆਰਸੈਨਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਭਰੀਆਂ ਧਾਰ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬੱਚੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ?

ਜਵਾਬ : ਭਾਰਤੀ ਮੁਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਡਾ. ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੁਰਾਨੀ ਅਸਲਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਡਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਨ ਨੂੰ ਚਾਰ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਡਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਡਰਲ ਪੁਲਿਸ ਨੇ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 21 ਮਾਰਚ, 2009

ਅਮਲਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣਗੇ ਨਿਬੰਧ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤੇਰੀ ਜਾਤ ਪੁੱਛਣੀ -ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਵਤ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਦੀ ਆਮਦ

ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਡੀਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਤੀਜਾ ਮੌਰਚਾ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ, ਇਸ ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਵਿਚ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ., ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ., ਫਾਰਵਰਡ ਬਲਾਕ, ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨਰੀ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਪਾਰਟੀ, ਜਨਤਾ ਦਲ (ਐਸ.), ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ, ਐ.ਆਈ.ਏ.ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ., ਤੇਲਗੂ ਦੇਸ਼ਮ, ਤਿੰਡਗਾਨਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਮਤੀ ਅਤੇ ਜਨਹਿਤ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਫੰਟ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਹਮਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਪਿਛੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਰਗਰਮੀ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਨਾਲ ਦੋ ਗੱਠਨੋੜ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਉੱਪਰ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਸਾਂਝੇ ਫੰਟਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤੀਜੇ ਫੰਟ ਦਾ ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸੂਤਰਧਾਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਭਾਵੇਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀਵਸ ਗੱਠਨੋੜਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀ ਇੱਛਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕਿਲਾਂ ਸੱਤਾ ਮਾਨਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਆਗ ਸੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਥਿਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੱਠਨੋੜ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿਹੇ ਵੱਡੇ ਰਾਜ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੂਤਰਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਚੋਣ ਸਮਝੌਤੇ ਕਰਨੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੱਖ ਯਾਦਵ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦੇ ਰਹੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉੜੀਸਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਬਿਜੁ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਰੱਸਾ ਲਪੇਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਜਲੀਲ ਹੋ ਕੇ ਚੋਣ ਸਮਝੌਤੇ ਕਰਨੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇੰਜ ਮੀਡੀਏ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ, ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸਥਿਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਅਤੇ ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਲੀ ਕਥਿਤ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਲਈ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਬਾਬੂਦ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁ-ਪਾਰਟੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਲ ਤੁਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਤਰਧਾਰ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਟਿਆਂ ਗੁੱਟ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਥਿਤੀ ਉੱਪਰ ਵੀ ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਿਰ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਇਹ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੀ ਹੋਣੀਆਂ। ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਉੜੀਸਾ ਦੀ ਬਿਜੁ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਨਵੀਂ ਪਟਨਾਇਕ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਹਮਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬਿਜੁ ਜਨਤਾ ਦਲ ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਨਾਲ ਖਲੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਨਵੀਂ ਪਟਨਾਇਕ ਨੇ ਪਿਛੋਂ ਇਹ ਆਖਿਆ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਨੂੰ ਖੜਕ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੁਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀਆਂ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਇਕ ਮਾੜੀ ਖਬਰ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਕੇਰਲਾ ਵਿਚ ਆਪਸ ਵਿਚ ਹੀ ਉਲੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਉੱਲਝਣ ਵੀ ਆ ਰਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਸਥਾਨ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਭਾਰਗਵਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੇਨਕੀ ਸਣੇ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਣਗੇ। ਉੱਜ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਪੇਲਿਟ ਬਿਉਰੋ ਸੈਂਬਰ ਐਮ.ਕੇ. ਪਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਰਾਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੀ ਹੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੰਜ ਅਸੀਂ ਵੇਖੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਸੀ ਵਿਰੋਧ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਸੱਭੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਵੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸੱਭੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਆਲੋਚਕਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਨੇੜਤਾ, ਦੁਚਿੰਤੀ ਅਤੇ ਬੇਵਿਸਵਾਸੀ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜਰਾਂ ਪਵੇਗਾ। ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਦੁਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਬਦਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਤਸੰਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਤੀਜਾ ਮੌਰਚਾ ਕੁਝ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਮਿਲਗੇਂਡਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਗੱਠਨੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੇਵਗੋੜਾ, ਚੰਦਰ ਬਾਬੂ ਨਾਇਕੁ, ਜੈਲਿਲਤਾ, ਮਾਇਆਵਤੀ ਆਦਿ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੇ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਲੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਤੈਅ ਹੈ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੀਜਾ ਮੌਰਚਾ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤਾ ਹਾਲਤ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਬਿਖਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ ਬਦਲਵੇਂ ਹਾਲਤ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਥਾਨਕ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਪਕੜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਹੱਤਵ ਤੋਂ ਦੇਣਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਗੱਠਨੋੜਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਹ-ਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਹੱਤਵ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹੋਣਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਤੀਜੇ ਮੌਰਚੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਜਾਤੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਠਨੋੜ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਠਨੋੜ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਵੱਡੀ ਖੜੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਠਾਹ ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਕਵੀ ਨੂੰ ਬੁਖਾਰ

ਜਨਰਬੰਦ 'ਸ਼ਰੀਵ' ਨੂੰ ਕਰੇ ਰਸਾ, ਸੁਪਨਾ ਅਮਨ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਸਾਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਮਚੀ ਹਾਹਕਾਰ ਰਹਿੰਦੀ, ਜਿਥੇ ਭ੍ਰਿਸਟ-ਕੁਰੱਪਟ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਆਮ ਅਦਮੀਨੀ ਸਦਾ ਲਾਚਾਰ ਹੋਵੇ, ਸੀਟਾਂ ਤੇਰਾਂ ਤੇ ਤੇਰਾਂ ਸੌ ਲਗਤ-ਬੱਗੇ, ਵੋਟਰ ਸੋਚਦਾ ਸੋਚਦਾ ਖੁਆਰ ਹੋਵੇ, ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਭੁਤ ਸਵਾਰ ਹੋਵੇ, ਉਦੋਂ ਕਾਵਿ-ਵਿਅਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਫੁੱਦੇ, ਚਤੁਰਾ 'ਕਵੀ' ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਬੁਖਾਰ ਹੋਵੇ।

ਭਲਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ?

ਬਾਣੀਆਵਾਦ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਲ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਹ ਕੇਸਾਧਾਰੀ, ਕੇਸ ਰਹਿਤ, ਪਗੜੀਧਾਰੀ, ਪਗੜੀ ਰਹਿਤ, ਗਾਤਰੇ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਿਨਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਆਜੂਤ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਜਤੋਂ ਪੁ

ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਲਾਲਫ਼ੀਤਾਸ਼ਾਹੀ

ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏ.ਕੇ. ਐਂਟੋਨੀ ਨੇ ਇਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਲਫੀਡਾਸ਼ਾਹੀ ਵਲੋਂ ਰੱਖਿਆ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕੇ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਧਨ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਹਰ ਸਾਲ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ ਲਾਲਫੀਡਾਸ਼ਾਹੀ ਵਿਚ ਉਲੱਝ ਕੇ ਸੈਨਾ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਬਹੁਗੈਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਦੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਇਹ ਹੈਰਤਾਂਗੇਜ਼ ਸਵੀਕਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਘੁਟਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਨਾਸ਼ੁਕ ਦੋਰ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੌਣ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਇੰਨੀ ਖਤਰਨਾਕ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿੰਨੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਆਸੀਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ, ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਹਾਲ ਦੇ ਦਹਾਂਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਜਾਂਬਾਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਲਾਂ ਨੇ ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਹਰਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ 1962 ਵਿਚ ਚੀਨ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਸਵਾਦ ਦੀ ਚੱਖਣਾ ਪਿਆ। ਉਦੋਂ ਸਾਡੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਮਲਿਆ ਦੀਆਂ ਬਰਫੀਲੀਆਂ ਸਰਹੋਦਾਂ 'ਤੇ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੂਤੀ ਵਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਲੜਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। 1980 ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਸਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਕਈ ਮੌਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਜੰਗ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ। ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਸੰਸਦ, ਅਕਰਸ਼ਾਮ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ 26/11 ਵਰਗੇ ਕਈ ਗਲਤ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਾਲ ਸਟ੍ਰੀਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਸਰਗਰਮ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਹੁਤ ਅਸਤ-ਵਿਅਸਤ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੂਰ ਹਨ।

26/11 ਦੇ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮੁੰਦਰੀ ਨਿਰੀਖਣ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੈਟਰੋਲੀ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਦੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਖਰੀਦ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਵਾਲ ਸਟੀਟ ਜਨਰਲ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਚੇਤਾਵਨੀ 1993 ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਆਰ.ਡੀ.ਐਕਸ. ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵੱਤਕ ਰਤਨਗਿਰੀ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਉਤਾਰੇ

એ.કે. ઐંટોની

ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 22 ਸਾਲ ਤੋਂ ਇੰਡੀਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਸਕਵਾਡਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵੀ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੈ, ਜਦੋਕਿ ਇਸ ਵਿਚ 126 ਲੜਾਕ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਪਾਸ ਹੋਣ ਵਿਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 8 ਸਾਲ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚਾਲੇ ਮਿਗ-21 ਵਰਗੇ ਦੂਜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜਹਾਜ਼ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੰਤ ਵਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਸਾਡੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਗੁਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਹਾਜ਼ੀ ਬੇਤਿਆਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹੀ ਪੁਰਾਣਾ ਜਹਾਜ਼ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਜਹਾਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਕਿ ਅਜਿਹੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੈਨਾ ਦੀ ਸੰਚਾਲਨ ਸਮਰੱਥਾ ਬੇਹੁਦ ਘੱਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗਣਤੰਤਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ, ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਬਾਬੂਆਂ ਕਾਰਨ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਰਗਿੱਲ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਦਹਿਕਿਆਂ ਤੱਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਦ ਪੁਰਣ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਵਿਸ ਹੈਡਰਕਵਾਰਟਰਨ ਨੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜੀ, ਪਰ ਬੇਹੁਦ ਜਿੱਦੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਨਾਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਗਏ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ‘ਯੋਜਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।’ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਕਸਾਮਿਕ ਸੰਚਾਲਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ‘ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਨ।’

ਕਾਰੀਗਲ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਸਾਡੀ ਸੈਨਾ ਕੋਲ ਜੜ੍ਹੂਰੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਇਨੀ ਘਾਟ ਸੀ ਕਿ ਸੈਨਾ ਮੁੱਖੀ ਨੂੰ ਅੱਨ ਰਿਕਾਰਡ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਕਿ 'ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜੋ ਕੁਝ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਨਾਲ ਲਤਾਂਗੇ।' 700 ਦਲੇਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੌਕਰਸਾਹ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਈਆ ਗਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੇਗਾ ਨਾ ਇਹ 1962 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਵੀ ਸਬਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਇਹ ਕੋਈ ਸੰਧੇਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਨੂੰ 'ਗੋਰੀ' ਅਤੇ 'ਗਜ਼ਨਵੀ' ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 1962 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹਾਲਾਤ ਬੇਹੋਦ ਖਚਾਬ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨੋਂ ਛੌਜਾਂ (ਪਾਣੀ, ਜਮੀਨੀ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਛੌਜਾਂ) ਨੂੰ ਸਮੱਚਿਤ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਬਲਕਿ ਛੇਵੇਂ ਤਨਖਾਹ ਕਾਮੀਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਪੱਧਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਢਿੱਗਿਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਮ-ਕੈਨੌਮੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਇਹ ਭੁਲ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਛੌਜਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਣੀ ਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਰਮ, ਸੁਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਭਰਦੀ ਅਰਥਵਿਸਥਾ ਲਈ ਉਚਿਤ ਮਾਹੌਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਵਜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਾਸਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੈਨਾ ਨਾਲ ਜੜ੍ਹੇ ਪੁਰਾਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ 8 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਜੰਤਰ-ਮੰਤਰ ਤੋਂ ਇਕ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ ਕੌਛਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਪੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਇੱਜਤ ਲਈ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਉਪਕਰਣ ਨਹੀਂ ਮੁੱਹਈਆ ਕਰਾਏ ਜਾਂਦੇ, ਫੌਜਾਂ ਵਿਚ 14,000 ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਛੇਵੇਂ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦਲੇਰ ਫੌਜੀ ਦੇਸ਼ ਖਾਤਰ ਆਪਣੀ ਸਿੰਦਰੀ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਿਕਿਚਾਉਂਦੇ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਐਟੋਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸ਼ਨ ਸੈਨਨ ਦੀ 1962 ਵਿਚ ਹੋਈ ਬਦਨਾਮੀ ਦੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਬਲ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਇਕ ਡਿੱਫੈਸ 'ਬਲਿਊ ਰਿਬਨ' ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨੇ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਾਹਿਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੁਣ 'ਬਾਬੂ ਲਾਬੀ' ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਖੇਡ 'ਤੇ ਬੰਦੂਕ ਦਾ ਸਾਇਆ

ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ
ਰੂਪ ਤੋਂ ਬੇਹੁਦ ਸਾਹਸ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2004 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਨੂੰ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾ ਕੇ ਖੇਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ।
ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਲੈ ਸਕਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦਾ ਦੋਗ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੋ
ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਆ-
ਚੋਣਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ
ਜੇਕਰ ਜ਼ਰਾ ਜਿਹੀ ਵੀ
ਗਤਿਬੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ
ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਫੌਜੀ 'ਤੇ

ਲਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਦਿਲਚਸਪੁ ਗੱਲ ਇਹ

ਦੇ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਮੁੱਲ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹਨ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਜਾਂ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਦਰਸ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਖੇਡ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਪਰੋ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਉਲੰਪਿਕ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਦੁਰਭਾਗ ਨਾਲ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ 776 ਇਸਥੀ ਪੂਰਵ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਖੇਡ ਰਸ਼ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰੰਗਬੰਦੀ ਦੁਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਡ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਡੰਡੀ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ

ਰਾਜਦੀਪ ਸਰਦੇਸਾਈ

ਯਨੀਅਨ ਨੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵਾਲੋਂ ਆਯੋਜਿਤ ਓਲੰਪਿਕ
ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ
ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਲਤਾਈ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਕ
ਇਸਰਾਈਲੀ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਦੁਬਈ ਵਿਚ
ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਨੂੰ
ਭੁਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਰੋਸੈਨਾਂ

ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਦੇ
ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਕ
ਅਜਿਹਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ
ਏ.ਕੇ.-47 ਤੋਂ ਦਾਗੀਆਂ ਗਈਆਂ
ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਗੁੰਜ ਕੁਝ ਹੀ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ
ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਭੀੜ ਭਾੜ ਵਾਲੇ ਬਾਸ਼ਾਰ ਵਿਚ ਹਮਲਾ
ਕਰਨ ਨਾਲ ਭਲਾਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨੀ
ਨੁਕਸਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ
ਟੀਮ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ
ਖਤਰਨਾਕ ਮਕਸਦ ਦੁੰਡੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ
ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਵੀ
ਵਿਅਕਤੀ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਚਾਣ ਹਾਸਲ ਕਰ
ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇਰੇ 'ਤੇ ਆਉਣ
ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪਿਚ ਪੱਟ ਸੱਟੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਇਕ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸੁੱਭ
ਖਤਰਾ ਖੇਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਲਈ
ਖੇਡ 'ਬੁਰਾਈ' ਹੈ, ਮਹਿਸ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ
ਇਹ ਸਾਡੇ ਦੌਰ ਦੀ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ
ਮਜ਼ਬੂਤ, ਅਹਿਸਕ ਜੋਤ ਵਾਲੀ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਠੀਕ
ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤਿਵਾਦ ਹਿੱਸਕ ਅਤੇ
ਵੰਡ ਵਾਲਾ ਸੰਦ ਹੈ। ਅੱਜ ਨਡਾਲ ਅਤੇ ਫੈਡਰਰ
ਦਾ ਟੈਨਿਸ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਚੇਨ੍ਡੀ ਵਿਚ
ਬੈਠਾ ਕੋਈ ਸੁਖਸ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁਝੀ ਅਤੇ
ਗਮ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਦਾ ਚਿੱਲੀ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਕੋਈ ਦਰਸ਼ਕ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਇਸੇ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੰਸਾਰਿਕ ਨਾਗਰਿਕਾਂ
ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਇਹੀ ਵਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਪਾਪ ਵਾਂਗ ਲੱਗਦਾ
ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਅੰਤਰਾਸ਼ਟਰੀ ਐਥਲੈਟ ਨੂੰ
ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ। ਹੁਣ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ

ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੌਜੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਿਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾਂਦੇ ਦੇਖਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤੁਸ਼ਟ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡ ਦੇ ਰੋਮਾਂਸ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਦੌਰ ਦੀ ਕੌੜੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਲਈ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਵਿਸਵ ਕੱਪ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਦਾ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਜਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਏ.ਕੇ.-47 ਤੋਂ ਦਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਗੁੰਜ ਕੁਝ ਹੀ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭੀਤ ਭਾਤ ਵਾਲੇ ਬਾਸਾਰ ਵਿਚ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭਲਾਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਰਾਸਟਰੀ ਟੀਮ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਖਤਰਨਕ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤਿਕ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਚਾਣ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਲਾਹੌਰ-2009 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਉਨਿਕਿਪੀਡੀਆ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਫਲਸਤੀਨੀ ਸੰਗਠਨ ਬਲੈਕ ਸੱਭਾਰ ਨੇ 11 ਇਸਰਾਈਲੀ ਐਬਲੀਟਾਂ ਨੂੰ ਮਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਮਿਉਨਿਖ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹੱਤਪੁਰਣ ਵਖਰੇਵਾਂ ਹੈ। ਫਲਸਤੀਨੀ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਮਿਉਨਿਖ ਵਿਚ ਇਸਰਾਈਲੀ ਐਬਲੀਟਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸਰਾਈਲ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਵਿਵਾਦ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਚਕਾਣਾ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਰਅਸਲ ਕੌਲੰਬੋ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ, ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਇੰਜ ਸੀ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ, ਕਦੀ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਸ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਨੇੜਲੇ ਬਿਵਿਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਖੇਡਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੇਗਾ। ਇੰਗ੍ਲੋਡ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਚੇਨੈਂਏ ਵਿਚ ਟੈਸਟ ਮੈਚ ਖੇਡਿਆ। ਮਹਿਜ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਕਾਰਵਾਂ ਲਈ ਧਨ ਦਾ ਅਹਿਮ ਸੌਤੇ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤਿਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਲੜਣ ਲਈ ਦਿੱਤ ਹੈ।

ਅਤਿਵਾਦ ਨਾਲ ਨਿਪੱਟਣ ਵਿਚ ਪਕਿਸਤਾਨ
ਦੇ ਸੱਕੀ ਟੈਕ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ
ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ
ਲਈ ਨਿਰਾਸਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ
ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਸੁਨੀਲ ਗਵਾਸ਼ਕਰ ਦੇ
ਸਾਹਮਣੇ ਬਾਲਿੰਗ ਕਰਦੇ ਦੇਖਣਾ ਬੜਾ ਆਸਾਨ
ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਾ ਭੁੱਲਣ ਵਾਲਾ ਅਨੁਭਵ ਰਿਹਾ
ਹੈ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ
ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਆਨੰਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ
ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਿੱਸਾ 'ਲਿਖਤਮ' ਕਾਲਮ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦਾ

ਅਮਰੀਕਾ ਪੁਰੁਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 6-7 ਸਤਰਾਂ ਦੀ
ਇਕ ਬਖਰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਪੁਰੁਚੀ ਕਿ
ਸਾਬਕਾ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਦੁਪਾਲਪੁਰ
ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ। ਉਸ ਤੋਂ ਬੋਡੂ ਚਿਰ ਬਾਅਦ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਕੁ ਸਫ਼ਿਆ ਦਾ ਇਕ ਲੇਖ ਭੇਜਿਆ।
ਲਿਖਾਈ ਇੰਨੀ ਸੰਦਰ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਪੜਿਆ
ਹੀ ਛਪਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਕਸਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਛਪਣ
ਵਾਲਾ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੁਪਾਲਪੁਰ
ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਲੇਖ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੱਥਿਆ ਹੀ ਰਿਹਾ।
ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਲੇਖ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ
ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸੱਚ ਕੇ ਕਿ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਪਹਿਲਾ

ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਪਿਛਲੇ ਕਰੀਬ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਲਈ ਸਥਾਈ ਕਾਲਮ 'ਲਿਖਦੁਮ' ਲਿਖਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਪਾਠਕ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਖੋਲ੍ਹਿਆਂ ਹੀ ਸਿੱਧਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਲਮ 'ਲਿਖਦੁਮ' ਉਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਅੱਧ ਤੋਂ ਇਕ ਸਫ਼ਰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਤੋਂ ਇਕ ਸਫ਼ਰ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਹੀ ਥਾਂ। ਕਈ ਪਾਠਕ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਚਾਟ ਉਤੇ ਹੀ ਲੱਗ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਇਕ ਇਕ ਲਫ਼ਜ਼ ਜਿਵੇਂ ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕਹਿਣ ਲਈ ਜਾਂ ਤੇ ਲਫ਼ਜ਼ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ ਜਾਂ ਜੇਤੇ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਬੈਰ, ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕਾਲਮ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਲਿਖਦੁਮ ਉਸੇ ਲਹਿਜੇ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਭਲੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਦੇ ਸਨ, ਤੇ ਚਿੱਠੀ 'ਚ ਆਪਣਾ 'ਹਾਲ-ਏ-ਦਿਲ' ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਣਾ ਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਜਾਣ ਦਾ ਦੋ ਮਹੀਨਿਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਤਾਂ ਪੱਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸੰਪਦਕ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਚੇਚਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕਾਲਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ। ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਰੁਝੋਵਿਆਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਚੱਲੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇੱਕੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾ ਲਿਖ ਸਕਣ। ਉਹੋ ਹੀ ਗੱਲ ਹੋਈ। ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਆਪਣੇ ਰੁਝੋਵਿਆਂ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸਥਾਈ ਕਾਲਮ ਜਿਵੇਂ ਵਿਸਾਰ ਹੀ ਬੈਠੇ। ‘ਲਿਖਤੁਮ’ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਚਾਟ ਪੁਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪ ਕਾਲਮ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਕੱਸਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਗੇਤ੍ਰ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਨਾ ਆ ਸਕੀ ਕਿ ਉਪਰ ‘ਲਿਖਤੁਮ’ ਦੇ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰ

ਬਸ ਇਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਪਲ੍ਹੁਰ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲੇਖ ਜੋ ਕਦੇ ਕਦੇ ਲਿਖਦੇ ਸਨ, ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛੱਪਣਾ ਵੀ ਸੂਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਈ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸੰਸਾਰਮਈ ਚਿਠੀਆਂ ਅਤੇ ਫੋਨ ਵੀ ਆਏ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਲੇਖ ਬਿਨਾ ਨਾਗਾ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਲਿਖਣਾ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸੁਝਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਕਾਲਮ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ 'ਲਿਖਤਮ' ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਆਪਣਾ ਇਹ ਸਥਾਈ ਲੇਖ ਜਾਂ ਕਾਲਮ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ 'ਚ ਛੱਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਛੱਪਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਬਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਣਗੇ।

ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਕੁ ਕਰ ਸਕਗਾ ਬਸ ਢੁਨਾ ਕੁ ਹਾ ਸਾਡਾ
ਸਮਝ ਲਵੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਕ ਲੋਕ ਗੀਤ ਦੀਆਂ
ਇਹ ਲਾਈਨਾਂ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ:
ਜੇ ਸਾਡੀ ਕੁੜੀ ਮੋਟਾ ਕੱਤੇ
ਪਤਲਾ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਓ
ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼ਾਇਦ 2003 ਦੀ ਹੈ। ਸ.

ਸਿੱਖ ਤੀਰਬ ਇਸ਼ਨਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਹਮਕੁਟ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ, ਮਕਤਸਰ ਮਾਥੀ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ, ਤਰਨਤਚਰਨ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ, ਕਪਾਲ ਮੋਚਨ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ, ਅੰਦਰ੍ਦੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ, ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ, ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਆਦਿ। ਜਦਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹਨਾਂ ਇਸ਼ਨਾਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹਾਨਤਾ ਕੁਝੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਨਹੀਂ ਹਾਂ।
ਗੁਰਬਾਣੀ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਸਾਚਿ ਨ
ਲਾਗੇ ਮੈਲੁ ਕਿਆ ਮਲੁ ਧੋਈਐ॥' ਸੱਚਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ
ਤੀਰਬਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਚੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ
ਕੋਈ ਮੈਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਬਾਬਿਆਂ
ਨੇ ਮੱਸਿਆ ਤੇ ਪਰਨਮਾਸੀ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਵੀ
ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨੇ ਕੇਵਲ 'ਗਿਆਨ'

ਅਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਮਾਣਤਾ ਨਾਲ
ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਕ ਸਮਕਾਲੀ ਅਖਬਾਰ ਨੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ
ਕੀਤੀ- ਕੁਝ ਪਿਆਰ ਨਾਲ, ਕੁਝ ਧਮਕੀਆਂ
ਨਾਲ, ਪਰ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਉੱਤੇ
ਅਟੈਲ ਰਹੇ। ਹੁਣ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਕਾਲਮ
ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛੱਪ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਉਪਰੰਤ ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ,
ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਛੱਪਦੇ ਕਈ
ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਛਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਲੈ ਕੇ।
ਸੋ, ਇਹ ਹੈ ਲਿਖਤੁਮ ਦਾ ਸਫਰ।

ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ
ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਨੇ ਕੁਝ
ਲਿਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਖਿਆ। ਮੇਰੀ

ਗੱਲ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਦਲਬੀਰ
ਸਿੰਘ ਤੇ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਚੰਗੇ ਮਾਹੌਲ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵੀ
ਹੰਦਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਣ ਦਾ ਲੇਖ ਨਿਰੰਤਰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਕੈਲੋਫੋਰਨੀਆ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲੱਗ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਫੌਨ ਕਾਲਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਇਆ ਕਰਨੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਉਹ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੁਸ਼ਗਾਰ ਲਈ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਤ ਦੀ ਜੌਬ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਦਿਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੌਨ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਬੰਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰ ਫੌਨ ਦੇ ਅੰਸ਼ਰਿਗ ਮਸ਼ੀਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਤੋਂ ਖਿਸਕ ਆਉਣ 'ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
 ਨੂੰ ਉਚੇਚਾ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ
 ਪਰ ਪਿਛੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਜਥੇਦਾਰ
 ਟੌਹੜਾ ਫਿਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਖੇਮੇ ਵਿਚ ਜਾ ਰਾਲੇ ਤਾਂ
 ਸ. ਦੁਆਲਪੁਰ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰੋਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਟੌਹੜਾ
 ਸਾਹਿਬ ਆਪਣਾ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁਣ ਵਾਪਸ
 ਹੀ ਲੈ ਲਓ।

ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ 'ਲਿਖਤੁਮ' ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਦਲ ਬਾਰੇ ਡੱਘੀਆਂ ਟਿਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਕਿਸੇ ਸੱਜਣ ਦਾ ਫੇਨ ਆਇਆ ਕਿ ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਦਾ ਖੇਹ-ਸਵਾਹ ਛਾਪੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੀ ਕੀ ਏ, ਸਿਵਾਏ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਣ ਤੋਂ। ਬਾਦਲ ਦੇ ਕੱਦ ਦਾ ਕੋਈ ਹੌਰ ਬਣ ਕੇ ਤੇ ਵਿਖਾਵੇ। ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਸਕੜੀਏਂ ਹੱਸੇ, 'ਵਾਕਈ'। ਉਹ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਆਪਣੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਹਨ।

ਸ. ਦੁਧਾਲੂਪੁਰ ਹੋਰਾਂ ਫੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੋਥੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਦੇ ਮਨਸੇ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, ਤੁੰ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਕਲਮ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਸਮਝੀ ਲਿਖੀ ਜਾਂਨੇ ਕਦੀ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਸੌਚੇ ਐ? ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਹੈ ਤੇਰਾ ਮੁੰਡਾ ਕਿੰਨੇ ਵਜੇ ਘਰੋਂ ਤੁਰਦਾ, ਕਿੰਨੇ ਵਜੇ ਬੱਸ ਫੜਦਾ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਵਜੇ ਵਾਲੀ ਥੰਸ 'ਤੇ ਮੁੜਦਾ ਹੈ, ਅਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਸੁਧਾਰ ਲੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਰ ਲਈਂ।

ਅਪਣੇ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ
ਸੁਣ ਕੇ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਦਾ ਮਨ ਜਗਾ ਦੀ ਜਗਾ
ਤ੍ਰਕਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੱਟ ਹੀ ਸੰਬਲ ਕੇ
ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ‘ਬਾਈ ਸਾਬੂ ਮੈਂ ਤੇ ਉਹੀ ਲਿਖਾਂਗਾ
ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਠੀਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੌਮ ਦੇ ਭਲੇ ਵਿਚ
ਹੈ, ਰਹੀ ਗੱਲ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਜਿਥੇ ਹੋਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁੰਡੇ
ਕੌਮ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲੱਗ ਗਏ ਉਥੇ ਮੇਰਾ ਵੀ ਸਹੀ।’
ਇਹ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਫੌਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਫੌਨ ਕੈਂਟ
ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਿਆਂ
ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਕਰੇ ਕਰੇ ਇਕੋ ਡਰ ਮਾਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ
ਮੇਰੀ ਸਿੰਘਣੀ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਨਾ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਣ
ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਗਰਤਾਂ ਜਲਦੀ ਡਰ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀਆਂ
ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੀ ਸਿੰਘਣੀ
ਸਗੋਂ ਉਲਟਾ ਮੈਨੂੰ ਹੋਸਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ
ਵਿਰਸੇ ਦਾ ਵਾਰਸ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਵਾਰਸ ਭਰਾਵਾਂ
ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਇਕ ਇਸਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਵਿਖਾਏ ਗਏ
ਛੁਫ਼ੀਆਂ ਤੇ ਟਕੁਇਆਂ ਉਤੇ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰਾਂ
ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸੇ ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਤਿਖੀ
ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਰਸ
ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਪਾਸ ਵੀ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ
ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਸਤਿਹਾਰ ਵੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਅਗਲੇ
ਇਸਤਿਹਾਰ 'ਚੋਂ ਛੁਫ਼ੀਆਂ-ਟਕੁਏ ਗਾਇਬ ਸਨ।

ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਸ.
ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਮਨ-ਭਾਉਂਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।
ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਗਿਰਾਵਣਾ ਉਤੇ
ਵੀ ਉਹ ਤਿੱਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ
ਸਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੋਏ ਉਤੇ ਆਏ ਛੱਡਰੀਆਂ
ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਖਿਲਾਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਤਿੱਖੀ ਕਲਮ
ਚਲਾਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰਾਂ
ਨੂੰ ਤਾਂ ਧਮਕੀ ਫੇਨ ਆਏ ਹੀ, ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਪਾਸ ਵੀ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਾਰਜ਼ਗੀਆਂ ਜਾਹਰ
ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਕ ਕਰਾਏ ਇਸਤਿਹਾਰ ਰੱਦ ਕਰ
ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਕਲਮ ਦੀ ਧਾਰ
ਉੱਚੇ ਹੀ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਨਾ ਵਾਰਸ
ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸਤਿਹਾਰ ਰੱਦ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੀ
ਅਤੇ ਸੀ ਜੀ ਸਿਖਾਂ ਸਿਖਾਂ ਪਾਂਦੀਆਂ ਹੈਂ।

ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ
ਤੋਂ ਕਾਇਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਇਕ
ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਕਾਰ ਰੋਮੀ ਘੜਅਮੇ ਵਾਲਾ ਨੇ ਸਿੱਖੀ
ਸਰੂਪ ਮੁੜ ਯਾਰਿਆ ਤਾਂ ਦੁਪਾਲੁਪਰ ਬੇਹੁੰਦ ਪ੍ਰਸੰਨ
ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੀ ਕਲਮ ਵਿਚੋਂ ਦਰਿਆ ਬਣ ਕੇ ਵਹਿ ਤੁਰੀ ਸੀ
ਜਦੋਂ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕੁੜੀ ਨੇ ਨਿੱਤ
ਦਿਹਾੜੇ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਇਕ ਮੰਡੇ ਨੂੰ ਸੀਹੀਣੀ ਵਾਂਗ
ਵੰਗਾਰਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਮ ਵਿਚੋਂ
ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ- ਲੋਤਾ-ਮੇਜਾ ਦੀ ਲੋਤਾ-ਕਰੀ।

ਜਿਵੇਂ ਸਕੂਲ ਵਿਚ 45 ਮਿੰਟ ਪਿਛੋਂ ਘੰਟੀ
ਵੱਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਲਿਖਤੁਮ ਵਾਸਤੇ ਮਿਥੀ ਗਈ
ਜਗ੍ਹਾ ਵਾਸਤੇ ਇਨੇ ਕੁ ਹੀ ਸਬਦ ਕਾਢੀ ਹਨ।
ਬਾਕੀ ਵਿਤ ਸਤੀ।

ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਵਾਕਵੀਅਤ ਉਸ ਸਮੇਂ
ਤੋਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਨਾਂ ਚਿੰਠੀਆਂ
ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ
ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਸਤਖੇਜ਼ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਾਲਮ
'ਜਗਤ ਤਮਾਸਾ' ਦੇ ਲੇਖਕ ਮਰਹਮ ਦਲਬੀਰ
ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ
ਕਿ ਕਦੇ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਦਲਬੀਰ
ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖੀ ਆਪਣੀ
ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ
ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਕ ਲੇਖ ਵਿਚ ਖਡਕ ਲਹਿਰ
ਬਾਰੇ ਕੀਤੀਆਂ ਸਥਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਚਿੰਠੀ ਲਿਖੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ
ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ 'ਜਗਤ
ਤਮਾਸਾ' ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਮੈਂ ਕਿਸੇ
ਢਾਲਪੁਰ, ਥਪਾਲਪੁਰ, ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਦੀ ਪਰਵਾਹ
ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ... ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰਾਂ
ਨੇ ਵੀ ਉਸੇ ਹੀ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਸਥਤੀ ਵਾਲੇ ਮੰਦਾਜ਼
ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਥੈਰ ਇਹ ਕੀਤੇ ਦੀ ਇਕ

ਨਾਨਾਂ ਦਾ ਭਰਮ

ਇਸ ਤੁਕ ਦੇ ਗਲਤ ਅਰਥ ਕਰਕੇ ਕੁਝ
ਬਾਬੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਰੋਵਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ
ਲਈ ਹੱਲਸ਼ੇਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਇਸ ਦੇ
ਆਸਲ ਅਰਥ ‘ਮਨ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ’ ਨਾਲ ਹੀ
ਜੁੜਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ
ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ, ‘ਤੀਰਥ ਨਾਇ ਨ ਉਤਰਸਿ
ਮੈਲ੍ਹੁ’। ਇਸ ਤੁਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਹਿਬ ਪਾਣੀ
ਵਾਲੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ
ਵਿਚ ਨਹਾਉਣ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ ਨਹੀਂ
ਉਤਰਦੀ।

ਲਾਲੂ ਤੇ ਪਾਸਵਾਨ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਦੀਆਂ 40 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ 3 ਛੱਡੀਆਂ

ਨਵੀਂ ਇੱਲਿਆ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਅਤੇ ਲੋਕ ਜਨਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਲਾਲੂ ਪਸਾਦ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਲੋਕ ਜਨਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਨੇ ਲੰਘੀ 17 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਇਥੇ ਸਾਂਝੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ 'ਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਿਹਾੜੇ ਮਨਾਏ ਗਏ

ਸਿਕਾਂਗ: ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ। ਸਾਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਭਰਵੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਚੜਨਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਸਾਲ ਸੁੱਖ ਸਕੀਲਾ ਲੰਘਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ।

ਐਤਵਾਰ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਸਾਰਾਗੜੀ ਦੇ ਸਹੀਦਾਂ, ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਲੋਂ ਇੱਲੀ ਫਤਹਿ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਸਾਮਰਧਿਤ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੱਖ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੱਖ ਨੇ ਸਾਰਾਗੜੀ ਦੇ ਇੱਕੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬਖੇਲ ਸਿੱਖ ਵਲੋਂ ਇੱਲੀ ਫਤਹਿ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਾਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੱਖ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਬਾਬਰੋਂ ਆਏ ਜਥੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੱਖ ਕੈਰੋਂ ਦਾ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਨਾਲ ਦੇਗਾਂਤ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਵਰਗੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੱਖ ਕੈਰੋਂ ਦੇ ਸਪੱਤਰ ਸਾਬਕਾ ਐਮ.ਪੀ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੱਖ ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਸੇਮਵਾਰ ਰਾਤ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮੱਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਕੈਰੋਂ ਵਿਖੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ. ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਚਿਤਾ ਨੂੰ ਅਗਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲੜਕੇ ਸ. ਅਚੇਸਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੱਖ ਕੈਰੋਂ ਨੇ ਲਈ।

ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੱਖ ਕੈਰੋਂ (75) ਸੇਮਵਾਰ ਰਾਤ ਆਪਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਸਾਮ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਪਿਆ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਾਨ ਲੋਵਾ ਸਾਹਿਤ ਹੋਇਆ।

ਸਵੇਰੇ ਸ. ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਕੈਰੋਂ ਵਿਖੇ ਵੱਡੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੱਖ ਬਾਦਲ, ਸ. ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੱਖ ਕੈਰੋਂ, ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੱਖ ਕੈਰੋਂ, ਉਦੈਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੱਖ ਕੈਰੋਂ, ਸੰਨੀ ਕੈਰੋਂ ਅਤੇ ਸ. ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਕੁਸਮ ਕੁਮਾਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ: ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਾਦਲ, ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੱਖ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖ ਰਣੀਕੇ,

ਸਾਜੀ ਮੋਹਨ ਗਰੋਹ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਗ੍ਰਿੱਡਤਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਹੈਰੋਇਨ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਫਸੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਾਜੀ ਮੋਹਨ ਦੇ ਨੈਟਵਰਕ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੀਤੀ 14 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿੱਡਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਕੰਟ੍ਰੋਲ ਬਿਊਰੋ ਯਾਨੀ ਐਨ.ਸੀ.ਬੀ. ਦਾ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਿੱਉਰੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਲਈ ਬਣਿਆ ਹੈ।

ਗ੍ਰਿੱਡਤਾਰ ਦੋ ਲੋਕ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਹਨ। ਉਧਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਲਿੰਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਮੋਹਨ ਨੂੰ ਸੱਤ ਦਿਨ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਐਨ.ਸੀ.ਬੀ. ਨੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕਮਾਰ ਨਮ ਦੇ ਇਕ ਸੁਖਸ਼ੁਦਾ ਗ੍ਰਿੱਡਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਲਵਿੰਦਰ ਐਨ.ਸੀ.ਬੀ. ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਤੈਨਾਤ ਸੀ। ਗ੍ਰਿੱਡਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਦੇਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਮੋਹਨ ਦੇ ਨਿਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਤਸਕਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈਰੋਇਨ ਦੀ ਖੁਦ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੋਹਨ ਦੀ ਕਰਤੂਦ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿੱਡਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਕੈਡਰ ਦੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ।

ਪੱਥਮੀ ਲੰਡਨ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਨੂੰ ਨਸਲਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਅੱਗ ਲਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੱਥਮੀ ਲੰਡਨ ਦੇ ਈਸਟ ਐਂਡ ਖੇਤਰ 'ਚ ਹਾਰਲੇਅ ਗਰਵ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਲ 'ਚ ਅੱਗ ਲਗਣ ਕਾਰਨ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬੈਸਕੀਪਟੀ ਧਾਰਮਕ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਬੀਤੀਆਂ ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਤਾਜਾ ਖਬਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਨਸਲਵਾਦੀ ਕਾਰਾ ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਲਾਟਾਂ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਲੰਗਰ ਪਿਛੋਂ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਲ 'ਚ ਅੱਗ ਭੜਕ ਉਠੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦਰਸ਼ਨੀ ਭਿਉਂਡੀ ਦੇ ਪੁਰਾਨ ਬੰਮੂ ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 2:10 ਵਜੇ 999 'ਤੇ ਫੇਨ ਕਰ ਕੇ ਫਾਇਰ ਬਿਗੋਡ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਤੋਂ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਂਦੀ ਸੜ ਨੇ ਫੋਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ।

ਜਿਉਂ ਹੀ ਈਸਟ ਲੰਡਨ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੰਦਬਾਗੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਰਲੇਅ ਗਰਵ ਵਲ ਵਹੀਂ ਘੱਟ ਲਈਆਂ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੁਰਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੋ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਂਦੀ ਅਮਲਾ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਮਾਰਤ ਅੰਦਰ ਜੋ ਕੁੱਝ ਵੀ ਸੀ, ਉਹ ਸੱਭ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਣਇੰਦਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲਈ

ਬਾਦਲ ਸਰਗਰਮ?

ਪਟਿਆਲਾ : ਮੰਨੋ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨੋ ਪਰ ਇਹ ਸੱਚਾਈ

ਹੈ ਕਿ ਸੌਦਾ ਸਾਧ ਦੇ ਕੁਝਮ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੱਖ ਜੱਸੀ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਾਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੱਖ ਬਾਦਲ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਕਾਫੀ ਸਰਗਰਮ ਦੱਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੁਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸ. ਬਾਦਲ ਆਪਣੇ ਕੱਟਤ ਸਿਭਾਈ ਵਿਹੋਣੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੱਖ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬਠਿੰਡਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੱਖ ਟਿਕਿ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ ਮਿਲਣ ਸੰਭਾਵਨਾ ਖਤਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ।

ਸੁਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੀਟ ਲਈ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸ੍ਰੀ ਜੱਸੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਬਠਿੰਡਾ ਸੀਟ ਲਈ ਉਨੀਦਵਾਰੀ ਉਪਰ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਤਕ ਨੇ ਇਹ ਇਤਾਜ਼ ਲਗਾ ਦਿਤੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੁਤਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸੀਟ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਵੇਦ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੁਤਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸੀਟ ਲਈ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸ੍ਰੀ ਜੱਸੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੱਖ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬਾਬਾ

ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ ਦੇ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ 'ਮਨ ਦੇ ਹਾਣੀ' ਦਾ ਮੰਚਨ

-ਰੋਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਹਿਤ ਜਗਤ ਦੇ ਸਰਵਪੇਖੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਸੀ ਸਹਿਤਕਾਰ ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ ਦੇ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ 'ਮਨ ਦੇ ਹਾਣੀ' ਦਾ ਟੈਂਗੇਰ ਥੀਏਟਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ 'ਦੂਜੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਥੀਏਟਰ ਫੈਸਟੀਵਲ' ਵਿਖੇ ਸਫਲ ਮੰਚਨ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਹੇਠ 'ਕਲਾਕਾਰ ਮੰਚ ਮੌਹਾਲੀ (ਰਜਿ.)' ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਿੱਦਤ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਜਗਤ ਵਿਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਟਕ ਇਸਤਰੀ-ਪ੍ਰਖ ਦੇ ਚਿਰਜੀਵੀ ਪਰ ਜਲਿਤ ਰਿਸਤੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਹਾਣ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਟਕ ਦੇ ਡਾਇਲਾਗ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ, ਕਾਰਜ-ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਕਾਵਿਕ ਹਨ। ਸੰਗੀਤ, ਮੰਚ ਸਜਾਵੇਸ ਅਤੇ ਸਟੇਜ ਦੇ ਕਰਾਫਟ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਨਾਟਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਜਗਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਨਿਵੇਂ ਕਲਾ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਕਾਂਡ ਹੋ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਸ ਨਾਟਕ ਦੇ ਚਾਰ ਸਫਲ ਸੋਂਗ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੈਵਲ ਦੇ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਨ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ।

ਅਨੇਕ ਭਾਰਤ, ਹਰਮਨਪਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਨੀਸ ਕਪੂਰ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨੇ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਤੋਂ 'ਤੇ ਢੂੰਘੀ ਛਾਪ ਛੱਡੀ। ਨਿੱਤ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਕਰਨ ਚਾਹਲ, ਹਰਜਾਪ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਵੀ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਜਤਿੰਦਰ ਸਾਹ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਤਰੰਨਮ 'ਚ ਗਏ ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਕਾਵ-ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਮੁਕਾਮ ਦਿੱਤਾ।

ਪਹਿਲਾਵੇ ਪੱਖੋਂ ਰਸਿੰਦਰ ਰੋਜ਼ੀ, ਸੁਹੱਧਣ ਵਲੋਂ ਲੱਖਾ ਲਹਿਰੀ, ਮੰਚ ਦੀ ਸਜਾਵਟ ਦੇ ਲਈ ਕੇਵਲ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਲਾਈਟ ਐਡ ਸਾਊਂਡ ਲਈ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਕੋਰੀਓਗਾਫੀ ਲਈ ਸਵੇਡਾ ਸੂਦ, ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਮੰਚ ਸਮਗਰੀ ਲਈ ਹਰਪਿੰਦਰ ਰਾਜਪੁਰਤ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਇਥੇ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਰਤ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ ਦਾ ਨਾਟਕ "ਸਿਫਰ" ਐਮ. ਫਿਲ, ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਦਿੱਲੀ, ਨਾਟਕ "ਚੌਂਕ" ਐਮ.ਏ. ਆਨਰਜ਼, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਨਾਟਕ "ਮਨ ਦੇ ਹਾਣੀ" ਐਮ.ਏ. ਆਨਰਜ਼, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਨਾਟਕ "ਰੂਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ" ਐਮ.ਏ. ਦੀਆਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਮੰਜ਼ੂਰਸਰ ਵਿਚ ਪਤ੍ਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੀਪਾ ਮਹਿਤਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਲਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਏਗੀ

ਟੋਰਨਟੋ: ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੀਪਾ ਮਹਿਤਾ ਦੀ ਅਗਲੀ ਫਿਲਮ 'ਹੈਵਲ ਐਨ ਅਰਥ' ਜਲਦ ਹੀ ਸਿਨੇਮਿਆਂ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਡੱਬ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਰੂਪਾਂਤਰਣ ਦਾ ਨਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਡੱਬ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਦੀਪਾ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ। ਮੈਂ ਫਿਲਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਕੇ ਇਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। 'ਵਿਦੇਸ਼' ਕੈਨੇਡਾ ਰਿਹਿੰਦੇ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੀਪਾ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਫਿਲਮ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਡੱਬ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਦ ਫਿੱਕਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਇਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਪਰ ਜੇ ਡੱਬਿੰਗ ਦੇ ਹਰ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹਰ ਇਕ ਹਿੰਸੇ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਫਲੇਵਰ ਗਵਾਚਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਹਰ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਡੱਬਿੰਗ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਾਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਡੱਬਿੰਗ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਧੀਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਸਲ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਟੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਕਲਾਕਾਰ ਵੰਸ਼ ਭਾਰਦਵਾਜ਼ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਾਹ ਪਿਛੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਵੱਸਣ ਉਪਰੰਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅੱਖੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮੀਰਾ ਸੰਕਰ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਵੀਂ ਰਾਜਦੂਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਮੀਰਾ ਸੰਕਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਵੀਂ ਰਾਜਦੂਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਲਹਾਲ ਉਹ ਜ਼ਰਮਨੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਦੂਤ ਹੈ। ਰੋਨੇਂ ਸੇਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਮੀਰਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਦੂਜੀ ਮਹਿਲਾ ਰਾਜਦੂਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੁਰੀਨਾਮ ਵਿਚ ਰਾਜਦੂਤ ਕੇ.ਜੇ.ਐਸ. ਸੋਢੀ ਨੂੰ ਬਾਬਡੋਸ ਵਿਚ ਉਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਆਧਾਰਤ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਵਧਿਆ

-ਸੁਧੀਂਦਰ ਕੁਲਕਰਣੀ

ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰ 'ਤੇ ਆਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭ ਚੋਣਾਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਲੜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਹਰੇਕ ਸੂਬੇ 'ਚ ਹੋਰੇਕ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ 'ਚ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਰਣਨੀਤੀ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਮੰਚ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ 2009 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹਰੇਕ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ, ਜਿਥੇ-ਜਿਥੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਦੇ ਜਾਤੀ ਸੁਰੱਧ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਅਨਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜਾਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧਿਤ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਦੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੀ ਸਹਮਣੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰੇਕ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਮੇਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਵੇਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ 'ਤੇ' ਨੂੰ ਵੇਟ ਦੇਣਗੇ ਜਾਂ 'ਬੀ' ਨੂੰ?

ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਮੀ ਰਾਜਧਾਨੀ 'ਚ ਵੀ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਕਟਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਠਦੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਂ ਚੋਣ ਹਲਕੇ 'ਚ ਜਾਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਹਲਕੇ 'ਚ ਗੁੱਝਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਯੂ.ਪੀ. ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਵੀ ਸਰਵੇਖਣ ਦੌਰਾਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

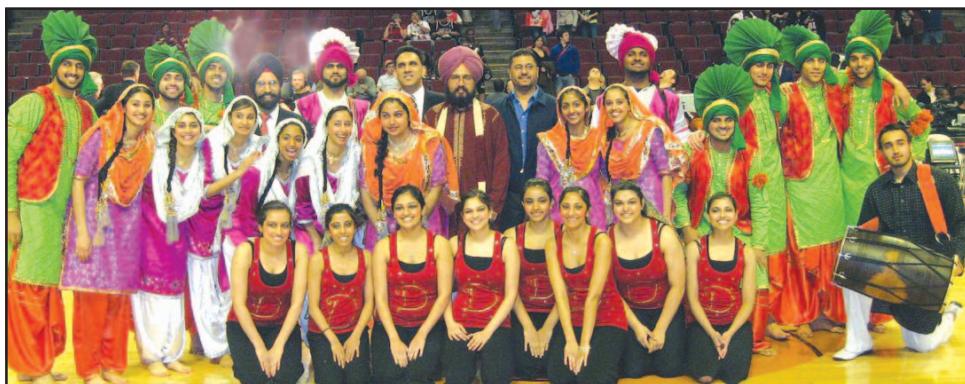
ਇਹ ਹੋਰੇਕ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੁਮਵਾਰ ਕੌਮਾ, ਰੈਡੀ ਅਤੇ ਕੱਪੂ ਜਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਕਰਨਾਟਕ 'ਚ ਦੇਵੇਗੋਂਡਾ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦਾ ਵੋਕਾਲਿੰਗ ਆਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਦੂਜੀ ਮੁੱਖ ਜਾਤ ਲਿੰਗਾਇਡ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੱਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਜਾਤ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਭੰਗੜੇ ਨੇ ਪਾਈ ਬੁੱਲ'ਜ਼ ਰੋਮ ਵਿਚ ਧਮਾਲ

ਸਿਕਾਗੇ: ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸਿਕਾਗੇ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਨਾਚ ਭੰਗੜਾ ਐਨ.ਬੀ.ਏ. ਬਾਸਕਿਟ ਬਾਲ ਗੋਮ ਦੌਰਾਨ ਗੋਮ ਦੇਖਣ ਆਏ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਯੁਨਾਈਟਡ ਸੈਟਰ ਸਟੋਡੀਅਮ ਵਿਚ 6 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਿਕਾਗੇ ਬੁੱਲ'ਜ਼ ਅਤੇ ਮਿਲਵਾਕੀ ਬਕਸ ਦੀਆਂ ਬਾਸਕਿਟ ਬਾਲ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੈਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂ.ਆਈ.ਸੀ. ਭੰਗੜਾ ਅਤੇ ਯੂ.ਆਈ.ਸੀ. ਫਿਊਜ਼ਨ ਡਾਂਸ ਗਰੂਪ ਧਮਾਲ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਵਾਹਵਾ ਖੱਟੀ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਐਨ.ਬੀ.ਏ. ਗੈਮ ਦੌਰਾਨ ਭੰਗੜਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਕੋਈ ਇਕੀ ਹਜ਼ਾਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ

ਨਕੁਲ ਗੁਲਾਟੀ, ਆਵੇਗ ਗੁਪਤਾ, ਮਾਨੀਸ਼ ਸਾਹ, ਮੈਂਕ ਕੁਮਾਰ, ਵੈਕਟ ਮੁਰਲੀ, ਪੰਜ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਚਿਰਾਗ ਮਕਵਾਨਾ, ਅੰਕਿਤਾ ਬਠਾਨੁ, ਦੀਪਿਕਾ ਭਾਗਵਤ, ਮੋਹਿਨੀ ਪਾਤਰੀਆ, ਅਕਸ਼ੀ ਗਾਂਧੀ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਹਰਲੀਨ ਸੈਣੀ, ਤਾਨੀਆ ਵਡਾਕਰਾ ਅਤੇ ਰਸੀਸਾ। ਧਮਾਲ ਗਰੂਪ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ-ਕਿੱਜਲ ਭੱਟ, ਸ੍ਰੀਆ ਪਟੇਲ, ਏਕਤਾ ਟੇਲਰ, ਰੂਸ਼ੀ ਪਾਰਿਖ, ਕਰੂਪਾ ਪਟੇਲ, ਪਿਯਾਲੀ ਅਤੇ ਡੱਡਸੀ ਪੁਲਸ।

ਭੰਗੜੇ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਕ ਕਾਉਂਟੀ ਟਰੈਜ਼ਰਰ ਦੀ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੈਟਰੀਸ਼ਨਾ ਮਿਚਾਲਸਕੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬਹੁ-ਵੰਨਰੀ ਸਭਿਆਚਾਰ

ਦੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੋਕ ਨਾਚ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਛੋਲ ਦੇ ਡੱਗੇ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਯੂ.ਆਈ.ਸੀ. ਧਮਾਲ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮ ਭੰਗੜੇ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਹਿੱਪ-ਹਾਪ ਨਾਚ ਦਾ ਮਿਕਸ ਲੈ ਕੇ ਸਟੋਡੀਅਮ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਮਾਡਰਨ ਹਿੱਪ-ਹਾਪ ਕੋਰਿਓਗਾਫ਼ੀ ਦੇ ਇਸ ਨਜ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਰਸ਼ਕ ਵੀ ਝੂਮਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਪਰ ਅਸਲ ਮਾਰਕਟ 'ਧੂ.ਆਈ.ਸੀ. ਭੰਗੜਾ' ਟੀਮ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਭੰਗੜੇ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਬੰਨਿਆ।

ਛੋਲ ਉਤੇ ਡੱਗਾ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਗਾਰਵਿਸ਼ ਦਮਾਨੀਆ ਅਤੇ ਸਨੀ ਸੇਖੋਂ। ਭੰਗੜਾ ਟੀਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ

ਦਾ ਇਕ ਅਭੁੱਲ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ। ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰੋਨੀ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਨਾਂ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਿੱਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਵਧੀਆ ਕਲਾਕਾਰੀ ਦਿਖਾਈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਰੋਨੀ ਕੁਲਾਰ, ਮਹਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਗਿਰਨ, ਸੰਨੀ ਕੁਲਾਰ, ਉਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਟਵਾਲ, ਸੁਖਦੇਵ ਅਟਵਾਲ, ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪਾਲੀਆ, ਬਲਸੀਤ ਕੌਰ ਸੰਘਾ, ਜਸਪਾਲ ਸੈਣੀ, ਪੀਟ ਦਿੱਲ, ਕੈਬਿਨ ਅਟਵਾਲ ਅਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਗੇ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ।

Designed By: CG - 661-703-8795

ConocoPhillips

ਅਸੀਂ ਕੋਨੋਕੋ ਫਿਲਿਪਸ ਗੈਸ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
ਕੋਨੋਕੋ ਫਿਲਿਪਸ ਦੀ ਗੈਸ ਕਿਉਂ ਵਧੀਆ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਨਣ ਲਈ
ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ: 847-361-7274

ਸੰਧੁ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਇੰਕ.

ਕੁਝ ਨਵੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਬਾਅਦ ਬਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

-ਮੁਕੀਰਤ

ਪਿੱਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਫਿਲਮਾਂ ਵੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਲਕ ਬਾਏ ਚਾਂਸ' (ਮੈਂਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸਮਤ) ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਮਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਨਅਤ ਵਿਚ ਕਿਸਮਤ ਅਜਮਾਈ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੈਕਟਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਨੇ ਹੀ ਮੰਜ਼ਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਵਿਚ ਦੋਸਤੀਆਂ ਪਲਦੀਆਂ ਵੀ ਨੇ, ਪੁੰਗਰੀਆਂ ਤੇ ਟੁੱਟੀਆਂ ਵੀ ਨੇ। ਮੰਜ਼ਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਧੁਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਾਇਕ ਆਪਣੀ ਧੁਨ ਦਾ ਪੱਕਾ ਹੈ, ਵੱਡਾ ਹੀਰੇ ਬਣ ਕੇ ਸਨਅਤ 'ਤੇ ਛਾ ਜਾਣ, ਉਸਦਾ ਟੀਚਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਗਰਲ-ਵੈਡਾਂ (ਉਹ ਵੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਹੈ) ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਲਈ ਵਿਤੋ-ਬਾਹਰੀ ਮਦਦ ਕਰ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਮਹਤਵਪੂਰਨ ਰੋਲ ਦੁਆਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਵੱਡਾ ਹੀਰੇ ਬਣ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਗਰਲ-ਵੈਡ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਸੂਹਰਤ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਫੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਚੜ੍ਹਨ ਖਾਤਰ ਉਹ ਹੋਰ 'ਤਜਰਬੇ' ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਕੈਰੀਅਰ-ਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਾਇਕ ਵੱਡੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹੀਰੇ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾਇਕ ਛੋਟੇ ਸੀਰੀਅਲਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੇ ਦਰਜੇ ਤਕ ਸੁੰਗੜ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਨਾਇਕ ਫੇਰ ਆਪਣੀ
ਗਰਲ-ਵੈਡ ਕੋਲ ਮੁੜਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿਣ ਕਿ
ਉਸਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਖਲਾਅ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ
ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ
ਆਪਣੀ ਗਰਲ-ਵੈਡ ਦੀ ਦਿਲੋਂ ਕਦਰ ਕਰਦਾ
ਹੈ। ਦਰਸਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦਾ
‘ਸੁਖਾਵਾਂ’ ਅੰਤ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਨਹੀਂ,
ਉਸਦੀ ਗਰਲ-ਵੈਡ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸਦਾ
ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਬੈਠੀ ਹੋਈ,
ਭਾਵੇਂ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, “ਤੁੰ
ਅੱਜ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁੰ
ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਸੌਚ ਰਿਹਾ ਹੈਂ, ਕਿਉਂਕਿ
ਤੈਨੂੰ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਲੋੜ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ
ਗੁਨਾਹ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੁੰ ਮੁਕਤ
ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ...ਨਹੀਂ ਹੁਣ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਤੇਰੀ
ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ,
ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ
ਹੈ।”

ਫਿਲਮ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸੀਨ ਟੈਕਸ਼ੀ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਇੱਕਲਿਆਂ ਸਫਰ ਕਰ ਰਹੀ ਨਾਇਕਾ ਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਸੀਰੀਅਲ ਦੀ ਸੁਟਿੰਗ ਲਈ ਸਟੂਡੀਓ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, “ਮੈਂ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਮੁਬਾਰੀ ਆਈ ਸਾਂ, ਪਰ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਤਾਂ ਵੀ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਛੋਟੇ ਪਰਦੇ ‘ਤੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ, ਖੁਦ-ਮੁਖਤਾਰ ਹਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਰੋਟੀ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਤਸੌਲੀ ਵੀ...”

ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੇ ਅਰਜ ਸਪੱਸ਼ਟ
ਕਰਦਾ ਪਲ ਵੀ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਸੌਚਣ ਲਈ
ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦਾ ਪਲ ਵੀ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਰਵਾਇਤੀ
ਸੁਖਵਾਂ ਅੰਤ ਮੈਂ ਬੱਦੋਰ ਲੇਖਕ ਸਿਤਵ ਤੇ ਸਿਰਜ
ਸਕਦਾ ਸਾ, ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਲੇਖਕ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ

(ਜੋਇਆ ਅਖਤਰ ਆਪ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤ ਹੈ) ਨੇ
ਉਸ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ। ਕੀ ਵੱਡੇ ਹੀਰੇ ਦੀ
ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਘਰੇਲੂ ਗੁਮਨਾਮੀ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਰਹਿ
ਜਾਣਾ ਫਿਲਮ ਦੀ ਨਾਟਿਕਾ ਲਈ ਮੱਚ-ਮੱਚ ਸ਼ਾਹਵਾਂ
ਅੰਤ ਹੋਣਾ ਸੀ? ਕੀ ਸੁੱਖ ਉਸ ਕੰਮ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ
ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਤਸੱਲੀ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ? ਇਨ੍ਹਾਂ
ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੋਇਆ ਅਖਤਰ ਵਲੋਂ ਸੁਝਾਏ ਗਏ
ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੋਝੀ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੈ,
ਪਰ ਆਪਣੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਚੌਂਗਿਰਦੇ ਵਿਚ ਜਕਤਿਆ
ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨਹੀਂ
ਅਹੁਤਦਾ, ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਅਗਲੇਰੀ ਪੀਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਇਸ
ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ
ਪੀਤ੍ਰੀ ਔਰਤ-ਮਰਦ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਗੱਲ
ਮੰਨਦੀ ਹੋਈ ਵੀ, ਹਰ ਔਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੇ
ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਵੀ, ਸਿਰਫ
ਘਰੇਲੂ ਸੰਤੋਖ ਵਿਚ ਹੀ ਦੇਖ ਸਕਣਾ ਗਿੰਜੀ ਹੋਈ
ਹੈ। ਪਿੱਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇਵੀ ਦੁਜੀ ਰਿੰਦੀ ਫਿਲਮ
ਇਕ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ, ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਹਿਤ ਸ਼ਾਹਕਾਰ
'ਤੇ ਬਣੀ ਹੈ।

‘ਦੇਵ ਫੀ’ ਨਾਂਅ ਦੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਸਰਤ
 ਚੰਦਰ ਦੇ ਇਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖੇ ਮਸ਼ਹੂਰ
 ਨਾਵਲ ਦੇਵਦਾਸ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ
 ਕਈ ਵਾਰ ਫਿਲਮਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਹਿਗਲ
 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ, ਤੇ ਅੱਗੇ ਸ਼ਾਹਰੁਖ
 ਖਾਨ ਤਕ ਪਿਛਲੇ ਸੱਤ ਦਾਹਕਿਆਂ ਵਿਚ
 ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ
 ਕਈ ਪੀੜੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਪੱਧਰੇ ‘ਤੇ

ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਾਲੀ ਚੰਦਾ, ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਚੰਦਰਮੁਖੀ ਵਾਂਗ
ਦੇਵ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਤਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ
ਦੇਵਦਾਸ ਉਪਰ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਉਹ
ਮੌਜ਼ਾ ਦੇਵ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ
ਉਸ ਖਾਤਰ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਤਬਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ।
ਸੋ, ਅਨੁਰਾਗ ਕਸ਼ਿਆਪ ਦਾ ਦੇਵ ਡੀ., ਸੁਰਤ ਚੰਦਰ ਦੇ ਦੇਵਦਾਸ
ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਾਣ ਨਹੀਂ ਤਿਆਗਦਾ, ਇਹ ਚੰਦਾ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਲ
ਮੌਜ਼ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਫੁੱਲੀ ਉਕੜੀ ਹੋਈ
ਦੇਵਦਾਸ ਦੀ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ
ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨਾ ਜੋਖਮ ਭਰਪੂਰ ਕੰਮ ਸੀ।

ਰੂਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੁਰਤ ਚੰਦਰ ਦੇ ਘੜੇ ਅਤੇ
ਮਾਹਰ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤੇ ਇਸ ਪਾਤਰ
ਨੇ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਵਿਚ 'ਟਰੈਜਿਕ' ਹੀਰੇ ਦੀ ਛਾਪ ਨੂੰ
ਚੋਖਾ ਉਚੇਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਹਿਤ ਨਾਲ
ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੌਸ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵੀ
ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਦੇਵਦਾਸ ਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਇਆ
ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਦੀਵਾਨੇ ਜਾਂ ਰੁਮਾਂਟਿਕ
ਸੁਰਾਬਖੋਰ ਨੂੰ ਦੇਵਦਾਸ ਕਹਿ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ
ਬਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਸੁਰਤ ਚੰਦਰ ਦੇ
ਦੇਵਦਾਸ ਬਾਰੇ ਸਨ।

ਦਾ ਇਹ ਪਾਤਰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਗੁਆਛਣ ਪਾਰ ਨਾਲ
ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਦਾ ਜਾਗੀਰਦਾਰ
ਬਾਪ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਮੀਰ ਘਰ ਦੀ ਪਾਰੋਂ ਨੂੰ
ਨੂੰ ਬਣਾ ਕੇ ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ। ਪਾਰੋਂ ਦਾ ਵਿਆਹ
ਕਿਸੇ ਦੁਹਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਦੇਵਦਾਸ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਰਾਬ ਤੇ ਫੇਰ ਸੁਬਾਬ ਵਿਚ
ਪਾਰੋਂ ਨੂੰ ਭਾਲਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਠਿਆਂ ਦੀ
ਤਫ਼ਰੀਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਚੰਦਰਮੂਖੀ ਵਰਗੀ
ਤਵਾਇਡ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਵਦਾਸ ਨਾਲ
ਪਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਏਨਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ
ਤਨ-ਮਨ-ਧਨ ਸਭ ਦੇਵਦਾਸ 'ਤੇ ਨਿੜਾਵਰ ਕਰਨ
ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਪਾਰੋਂ ਨੂੰ ਹੀ ਭਾਲਦਾ
ਦੇਵਦਾਸ ਨਸੇ ਦੀ ਬੋਤਲ ਦੀ ਜਿਲ੍ਹਾਣ ਵਿਚ ਰੋਰਾ
ਤੋਂ ਹੋਰ ਢੂੰਘੇਰਾ ਖੁੱਭਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਰ ਦਰ
ਭਟਕਦਾ ਆਖਰ ਪਾਰੋਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਬੁਰੇ ਅੰਗੇ
ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਬਣੀ ਦੇਵ ਡੀ,
ਦੇਵਦਾਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧ

ਲਾਡਰ ਦਾ ਨਵਾਂ ਚਿਹਰਾ ਬਣੀ ਫਰੀਦਾ ਪਿੰਟੋ

ਆਸਕਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਫਿਲਮ
 'ਸਲੋਮਡਾਗ ਮਿਲੀਅਨੇਅਰ' ਦੀ ਸਟਾਰ
 ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਫਰੀਦਾ ਪਿੰਟੋ ਸੰਦਰਤਾ ਸਾਧਨ
 ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੰਪਨੀ 'ਐਸਟੀ

ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਲਿਜ਼ ਹਰਲੇ ਅਤੇ ਜੇਨਿਸ਼ ਪਾਲ੍ਬੁ
ਨਾਲ ਬ੍ਰਾਂਡ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਕਰੇਗੀ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰ
'ਦਿ ਸਨ' ਦੇ ਆਨਲਾਈਨ ਐਡੀਸ਼ਨ 'ਚ ਛੱਪੀ
ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਢੁਨੀਆਂ ਦੇ
ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੁੰਦਰਤਾ ਉਤਪਾਦਨ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੇ
ਆਪਣਾ ਸੁਪਰ ਮਾਡਲ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਹੁਣੇ
ਜਿਹੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਰਸਾਲੇ ਵੋਗ ਨੇ ਪਿੰਟੋ ਨੂੰ ਨਵੀਂ
ਫੈਸ਼ਨ ਆਈਕਨ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਆਸਿਨ ਆਮਿਰ ਦੀ ਫਾਲੋਅਰ

ਅਕਸੈ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਮਿਗੇ 45
ਕਰੋੜ ਰਪਏ

ਸਫਲਤਾ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਅਕਸੈ ਕਮਾਰ ਨੂੰ

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਰੁਬੀ ਢੱਲਾ ਦੀ ਫਿਲਮ ਮੁੜ ਚਰਚਾ ਵਿਚ

ਟੋਰਨਟੋ: ਛੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾ ਇਕ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬੀ ਐਮ.ਪੀ. ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਛੱਲਾ ਬਜਟ ਦੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ

ਰੁਬੀ ਢੱਲਾ

ਸਥਾਨਕ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇਕ ਵਰਗ ਨੇ ਛੇਡੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਇਕ ਪ੍ਰਾਪੇਗੇਂਡਾ ਤੋਂ ਵਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

'ਕਿਉਂ ਕਿਸ ਲੀਏ?' ਨਾਂ ਹੇਠ ਬਣੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਟੋਰਨਟੋ ਦੇ ਲਾਗਲੇ ਸੁਹਿਰ ਹੈਮਿਲਟਨ ਦੇ ਇਕ ਵਪਾਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਚੀਕੂ ਸੀਹਰਾ ਵਲੋਂ 2003 'ਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਡਾ. ਰੁਬੀ ਢੱਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪ੍ਤੁ ਭੁਕਿਆ ਦੌਸ਼ੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰੁਬੀ ਢੱਲਾ ਦੇ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਬਣੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਕ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ, 2004 ਵਿਚ ਵੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ

ਆਈ ਸੀ।

35 ਸਾਲਾ ਲਿਬਰਲ ਐਮ.ਪੀ. ਰੁਬੀ ਢੱਲਾ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਡੀ.ਵੀ.ਡੀ. ਰਿਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਸੀਨ ਤੋਂ ਮਰੋਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰੋਰ ਦੇ ਧਤੀ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਚਿਹਨਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਰੋਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਟਿਮੋਥੀ ਪੀਨੋਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ 'ਚ ਨੋਟਿਸ ਭਿਜਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾਂ 'ਚ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪੋਸਟਰ, ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਨੋਟਿਸ 'ਚ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਫੋਟੋਆਂ ਨੂੰ ਤੇਰੋਤੇ ਮਰੋਤ ਕੇ ਉਸ (ਡਾ. ਢੱਲਾ) ਦੀ ਹੱਤਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਓ ਸੀਹਰਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਂਧਨੀ ਪਾਵਲ ਨੂੰ ਜਵਾਬ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਵਪਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਚੀ ਵੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਾਗਜ਼ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਹੱਕ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਉਧਰ ਸੀਹਰਾ ਨੇ ਇਹ ਕਾਗਜ਼ ਕਿਸੇ ਅੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ 'ਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਹਾ ਕੇ ਇਸ

ਕੇਸ ਨੂੰ ਪਤਲਾ ਅਤੇ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਡਾ. ਢੱਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਾਪੀ ਵੇਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੋਸਟਰਾਂ 'ਚ ਵਿਖਾਏ ਗਏ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪਾਏ।

ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ 'ਤੇ ਇਸ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਚਰਚਾ 'ਚ ਲਿਆ ਕੇ ਬਖ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਚਾਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਰੁਬੀ ਢੱਲਾ ਨੂੰ ਇਤਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਵਿਤਰਕ ਇਸ ਡਾ. ਵੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਭਾਰਤ 'ਚ ਨਸ਼ਰ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਰੁਤਬੇ ਨੂੰ ਦਾਗੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਮਤਲਬ ਕੱਢਣ ਦੀ ਤਾਕ 'ਚ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਜੰਮੀ ਜਾਈ ਡਾ. ਰੁਬੀ ਢੱਲਾ ਜੋ 1993 'ਚ ਮਿਸ ਇੰਡੀਆ ਕੈਨੇਡਾ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਦੂਜੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਈ ਸੀ, ਮੈਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਇਰੋਪਰੈਕਟਰ ਸੀ। ਉਹਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੈਨੇਡਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਸਰ ਦੀ ਚਰਚਿਤ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੈ। ਟੋਰਨਟੋ ਸੰਨ ਨਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ 'ਚ ਛੱਪੀ ਇਸ ਖਬਰ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਚ ਚਰਚਾ ਛੋਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਇਟਲੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਹੀ ਲੁਟਣ ਲੱਗੇ

ਰੋਮ (ਇਟਲੀ) : ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰ ਨੂੰ ਹੁਪ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੋਜਵਾਨ ਅੱਜ ਕੁਝ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੀ ਲੁਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਨੋਜਵਾਨ 10-10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕਰਨਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਇਟਲੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੋਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਸੰਬੰਧੀ ਅਨੇਕਾਂ ਮੁਸਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਰਵਾਂ ਦੀ ਲੁਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੱਢੇ ਨੋਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਨੋਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨੋਜਵਾਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੰਗ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਟਲੀ ਜਿਥੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਨੋਜਵਾਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਤਾਤਾ ਹੈ। ਰੋਬੀ ਢੱਲਾ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਰੀਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਅੱਜ ਇਟਲੀ ਭਰ 'ਚ ਕੱਢੇ ਨੋਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥੀਂ ਲੁਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਕਮਰੇ, ਰਸੋਈ ਤੇ ਬਾਥਰੂਮ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਜਿਆਦਾ 500 ਯੂਰੋ ਹੈ। ਸੂਰਪ ਸੂਨੀਅਨ ਬਣਨ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਇਟਲੀ ਵਲ ਹੈ। ਇਥੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੰਗ ਨਾਲ ਨੋਜਵਾਨ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਰਵਾਈਆ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਰਮ ਹੈ।

ਅੱਜ ਪੁਰੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨੋਜਵਾਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੰਗ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਟਲੀ ਜਿਥੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਨੋਜਵਾਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਤਾਤਾ ਹੈ। ਰੋਬੀ ਢੱਲਾ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਰੀਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਅੱਜ ਇਟਲੀ ਭਰ 'ਚ ਕੱਢੇ ਨੋਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥੀਂ ਲੁਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਕਮਰੇ, ਰਸੋਈ ਤੇ ਬਾਥਰੂਮ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਜਿਆਦਾ 500 ਯੂਰੋ ਹੈ। ਸੂਰਪ ਸੂਨੀਅਨ ਬਣਨ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਇਟਲੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਿਆਦਾ ਕਾਪੋ ਆਪਣੇ ਸੌਂਕ ਤੇ ਸੇਬ ਖਰਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥੀਂ ਲੁਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ 100-100 ਯੂਰੋ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਯੂਰੋ ਵਸੂਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਟਲੀ ਭਰ 'ਚ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਦ ਹੰਢਾਅ ਰਹੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਨੋਜਵਾਨ ਬੇਸ਼ਕ ਅੱਜ ਯਕਾਰ 'ਚ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰੁਸੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਲੋਂ ਬਿਲ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਕਾਇਮ

ਮਾਸਕੋ : ਰੁਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਮਿਤਰੀ ਮੈਦਵੇਦੇਵ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਫੈਲੇ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਇਸ ਅਲਾਮਤ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਮੈਦਵੇਦੇਵ ਨੇ ਚੈਨਲ ਵਨ ਟੀ.ਵੀ. ਨਾਲ ਇਕ ਖਾਸ ਮੁਲਕਾਤ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, "ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅੱਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਅੱਖੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਬੇਤਹਾਸ਼ ਉਦੱਦਿਮ ਤੋਂ ਹੋਸ਼ੇ ਦੀ ਲੋਤ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕਿਹਾ, "ਇਥੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਕਠਿਨਾਈ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ, ਜੋ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਛੁਪਾਉਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹਾਂ।" ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਸੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰੇ ਤਕ ਅੱਗੜਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤਕ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਲੋਤ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਹਰ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਇਸ ਦੀ

ਚਲਨ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਯੂਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।"

ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ 'ਚੋਂ ਪਾਸ ਹੋਏ ਇਕ ਬਿਲ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਮੈਦਵੇਦੇਵ ਨੇ ਆਖਿਆ ਰੁਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਵਸੀਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੋਰ ਤੋਂ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਰੁਧ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੰਗ ਨਾਲ ਨੋਜਵਾਨ ਬੇਸ਼ਕ ਅੱਜ ਯਕਾਰੇ ਨੋਜਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵਰਗ ਦੀ 10-10 ਬੰਦੇ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ 100-100 ਯੂਰੋ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਯੂਰੋ ਵਸੂਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਟਲੀ ਭਰ 'ਚ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਦ ਹੰਢਾਅ ਰਹੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਨੋਜਵਾਨ ਬੇਸ਼ਕ ਅੱਜ ਯਕਾਰੇ ਨੋਜਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵਰਗ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਅੱਖੀ ਹੈ।

ਮਰਦਾਨਾ ਕ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਜਾਰੀ, ਫੌਜ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਜਾਣੋਂ ਬਚਿਆ

-ਵੇਦਪ੍ਰਤਾਪ ਵੈਦਿਕ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਇਕ ਕਲਪਨਾ ਤੋਂ ਪੇਰੇ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਇਫ਼ਤਖਾਰ ਚੌਧਰੀ ਦੀ ਬਾਹਲੀ ਅਤੇ ਸਰੀਫ਼ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਪਸੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚਮਤਕਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯਸਦ ਰਹਿਆ ਗਿਲਾਨੀ ਇਹ ਐਲਾਨ ਨਾ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹਾਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਨੇਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮਾਹਿਰ ਇਹ ਅੰਦਰਾਂ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਫੌਜ ਜਲਦੀ ਹੀ ਤੱਖਾਰ ਪਲਟ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਈ ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੁਝ ਸਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਨੇਕ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਜਨ ਅੰਦਰਲਾਨ ਚੱਲੇ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਬਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨੁੰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਸ਼ਰੀਫ਼ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ 'ਲੋਂਗ ਮਾਰਚ' ਸੱਚਮੁੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦਰਲਾਨ ਬਣ ਗਿਆ।

ਉਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਦੇ ਕਈ

ਮੁੱਖ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸਾਰੇ ਵਰੀਲ, ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਇੰਨੀ ਜ਼ਰਬਰਦਸਤ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਸਿਫ਼ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਕਰਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੱਡੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਮਸ਼ੁੱਦ ਕੇ ਹੋ ਗਈ।

ਆਰਮੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ

ਖੁਬਦ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਨੇ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੈਨਾ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਕਿਆਨੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗਿਲਾਨੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਕਰੀ। ਗੱਡੇ ਟੇਕਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਘਟਨਾਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗਿਲਾਨੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੰਬਰ ਇਕ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਨੰਬਰ ਦੇ 'ਤੇ ਖਿਸਕ ਗਏ।

ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹੁਣ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਅਤੇ ਗਿਲਾਨੀ ਵਿਚਾਲੇ ਤਲਾਵਾਂ ਚੱਲ ਪੈਣ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕਟੋਤੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਅਭਿਆਨ ਸੂਰ ਹੋਣ ਵਿਚ ਹੁਣ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸੈਵਿਧਾਨ ਦੀ 17ਵੀਂ ਸੋਧ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁੱਖ ਦਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਮਾਨ ਘਟਨਾਚੱਕਰ ਦਾ ਇਹ ਆਕਸਿਕ ਬੁਦਾਖਤਾਰ ਨਹੀਂ, ਕਠਪੁਤਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕਟੋਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ

ਬਣਾਏਗੀ।

ਜੇਕਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਖ ਦਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚੱਲਣਗੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਮੇਲ-ਪਿਲਾਪ ਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਦੌਰ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਛੁਹਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਵੀ ਗਲੋਬ ਸਰਕਾਰ

ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਾਬਿਕਤਾ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਵਿਚਲੇ ਭੇਡ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਾਬਿਕਤਾ ਨੂੰ ਨਿਸਚੇ ਹੀ ਖਟਾਈ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦੀ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਅੰਤਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨੀ ਬੜਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਹੀ ਲੜ ਮਰਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਧਾ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਵੇਂ ਦਲਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਗੱਲ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਰਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰਭੂਸ਼ੱਤਾ ਦਾ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਬਾਹਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕੋਈ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਘਟਨਾਚੱਕਰ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਮੁਹਰ ਲਗਾਈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਨਹੀਂ, ਕਠਪੁਤਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ।

ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੇ ਸੁਖਦ ਅੰਤ ਕਾਰਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੂਰਪੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਇਫ਼ਤਖਾਰ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 60 ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਜੱਜ ਹੁਣ ਕਿਤੇ ਪੁਗਣੇ ਬਦਲੇ ਕੱਢਣ ਵਿਚ ਨਾ ਜੁੱਟ ਜਾਣ। ਚੌਧਰੀ ਚਾਹੁੰ ਤਾਂ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਮੁੱਖ ਦੇਰ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਅੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਚੋਣ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਲਹਿਰ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਅੰਨ੍ਹੇ ਖ਼ਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਸੀਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੌਧਰੀ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਦੁਰਦਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇਵੇਗਾ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸੁਰੱਦ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਚੌਧਰੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੁਕਤ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗੀ, ਇਸ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

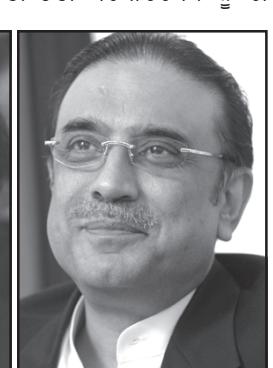
ਜੇਕਰ ਦੋਵੇਂ ਦਲ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸਹਿਬਾਜ਼ ਫਿਰ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨਗੇ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚੱਲਣਗੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਮੇਲ-ਪਿਲਾਪ ਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਦੌਰ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਛੁਹਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਵੀ ਗਲੋਬ ਸਰਕਾਰ

ਚੌਧਰੀ ਇਫ਼ਤਖਾਰ

ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼

ਆਸਿਫ਼ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ

ਪਟੜੀ 'ਤੇ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਚੱਕਰ ਨੇ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਵਿਚ ਚਾਰ ਚੰਦ ਜ਼ਰੂਰ ਲਗਾਏ ਹਨ, ਪਰ ਗਿਲਾਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾ ਦੇ ਅੁਦੇ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇਤਾ ਚਾਹੁੰ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 30 ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ

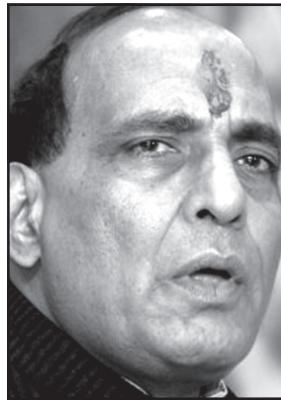
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਮੁੰਬਈ ਅੰਤਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 30 ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਾਲਾ 401 ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲੰਘੀ 13 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕਤਰ ਸਿਵਸੰਚੱਕਰ ਮੈਨਨ ਵਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਾਹਿਰ ਮਲਿਕ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ 10 ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਲੇ ਆਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਫੇਨ ਗੱਲਬਾਤ, ਅੰਤਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਗਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਫੇਰੈਸਿਕ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਅੰਤਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਗੋਲੀ ਸਿੱਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁੰਬਈ ਅੰਤਵਾਦੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੋਵਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੀ ਪੀ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਅੰਤਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੋਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰੇਗਾ।

ਸੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱ

ਰਾਜਨਾਥ-ਜੇਤਲੀ ਵਿਵਾਦ ਤਿੱਖਾ, ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਬੇੜੀ ਮੰਝਪਾਰ ਵਿਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਰਮਨਾਕ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧੱਤੇਬੰਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਘੱਟਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੁਣ ਜੇਤਲੀ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਕ ਵਪਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਰਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੁਧਾਂਸ਼ੁ ਮਿੱਤਲ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਇਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਪਾਰਟੀ

ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ

ਅਹੁਣ ਜੇਤਲੀ

ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਾ ਵਲੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗ ਖਿਲਾਫ਼ ਬਿਗਲ ਵਜਾ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਪਾ ਚਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਅਹੁਣ ਜੇਤਲੀ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਦਰਮਿਆਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਣਾ ਰੁਕਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਨਾਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਧੀਆ ਇੰਟਰਵਿਊ

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ, ਗੁਰੂਘਰ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਸਿਕਾਗੇ ਵਿਚ ਪੰਥਪਕਾਰ ਨੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਜੋ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਲਾਹਾਂਗੇ ਹੈ। ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਦਿੱਖ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਟਾਫ਼ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਵੀ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸੇਵਾਦਾਰ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਬਾਕੀ ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇੰਟਰਵਿਊ “ਮਾਇਕ ਨਹੀਂ ਰੁਹਾਨੀ ਅਮੀਰੀ ਦੀ ਲੋੜ” ਪਤ੍ਰਿਆ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੂਲਝੇ ਹੋਏ ਵਿਚਾਰ ਜਾਣ ਕੇ ਖਸੀ ਹੋਈ ਉਥੇ ਇਹ ਪੜ੍ਹਕੇ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਗਲਤ ਭੰਡੀ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖਸਿਅਤ ਅਤੇ ਕਿਰਦਾਰ ਬਾਰੇ ਗਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਇਥੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਤੇ ਕਥਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲ ਤੋਂ ਸਿਕਾਗੇ ਵਿਚ ਹਾਂ। ਮੈਂ

-ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਸਿਕਾਗੇ

ਵਧੀਆ ਕੀਰਤਨ ਵਿਆਖਿਆ

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ, ਗੁਰੂਘਰ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਚ ਆਏ ਨਵੇਂ ਭਾਈ ਸਹਿਬ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਅੰਨੰਦ ਆਇਆ। ਉਹ ਦੀ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਕੀਰਤਨ ਸੈਲੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਾਲ ਬੜੇ ਸਰਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਥਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਭਾਵ ਅਰਥ ਸਮਝ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਿੰਘ ਇਹਿਗਾਸ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਤਰੀਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਤੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸੋਨੇ ਤੇ ਸੁਹਾਗੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਕਾਗੇ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਵਿਦਵਾਨ ਕੀਰਤਨੀਆਂ/ਕਥਾਕਾਰ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

-ਐਨ. ਸਿੰਘ, ਸਿਕਾਗੇ

ਸਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਧਾਂਸ਼ੁ ਮਿੱਤਲ ਤੇ ਅਹੁਣ ਜੇਤਲੀ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ 36 ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਮੌਕੇ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਿੱਤਲ ਦਾ ਅਹਿਮ ਰੇਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨਾਚਾਜ਼ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਨੇ ਵੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਨਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਸਥਾਂਬੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾਈ ਆਗੂ ਅਹੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਮਰਹੂਮ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸੁਧਾਂਸ਼ੁ ਮਿੱਤਲ ਨੂੰ ਪੂਰਬੀ ਉਤਰੀ ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਚਾਰਜ ਦੇਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ ਜਤਾਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਿੰਧੀ ਚੁਣੌਤੀ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਭਾਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਢਾਫਰ 'ਚ ਅਯੋਜਿਤ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਿਰਕਤ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਹੋ ਰਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਜਾਣ ਮਨਸਥ ਨਾ ਸਮਝਿਆ।

ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਤਲੀ ਆਪਣੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਜੇ ਅਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਸੇ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਵਲ

ਅਮਰੀਕੀ ਅਰਥਚਾਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ-ਓਬਾਮਾ

(ਸਫ਼ਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਵਧੇਰੇ ਕਾਰਗਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਕੰਟਰੋਲ ਦੀ ਵੀ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਜੀ-20 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਮਾਸਲੇ ਉਤੇ ਕੋਈ ਮਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਚੀਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੇਨ ਜਿਆਬੋ ਵਲੋਂ ਸੂਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਇਕ ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ (ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਅਰਬ) ਡਾਲਰ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਚਿੱਤਾ ਨੂੰ ਦੁਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਚੀਨ ਦਾ ਇਹ ਨਿਵੇਸ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਰਾਸਟਰਪਟੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਚੀਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਭੋਰਸਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਮਹਿੜ੍ਹਜ਼ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲਹਿਣੇਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਆਪਣੇ 787 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਬਾਂਡ ਚੀਨ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਉਤੇ ਵੀ ਟੇਕ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੀਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਲਾਏ ਗਏ ਆਪਣੇ ਅਸਾਸਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਚਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਸੱਚ ਜਨਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸਾਨ ਨਾਲ ਇਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਚਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਆਖਾਂਗ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦੇਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਚੀਨੀ ਅਸਾਸਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵੇ।

ਤਕਰਾਰ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਮੰਦਭਾਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ 'ਚ ਵੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਕਾਰਨ ਬੇਚੈਨੀ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਵੈਕੰਟੀਆ ਨਾਇਟਿੰਗ ਮੈਂਡੀ ਮੈਂਡੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾ

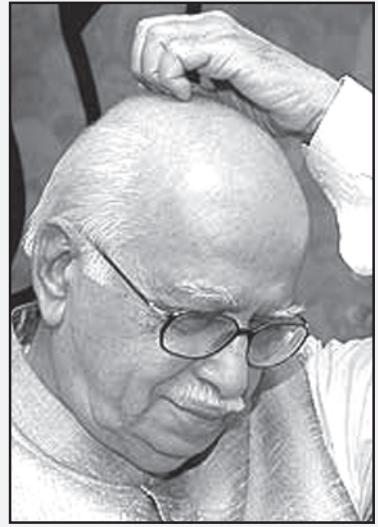
ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਖਿਸਕ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਲ

-ਕਲਿਆਣੀ ਸੰਕਰ

ਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਆਸੀ ਦਲ ਖੇਤਰੀ ਦਲਾਂ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਡ ਕੇ ਖੁੱਦ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ? ਕੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੀ ਖਿਚਤੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਤਾ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ 2009 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣੀਆਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਦਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਫਿਰ 1996 ਵਾਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਖਿਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਿਉਂ ਸੁੰਗਤਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ? ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਛੋਟੇ ਦਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੀ ਭੁਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਸਕਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੂਬੇਦਾਰ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰੀ ਸੱਤਾ 'ਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਈ ਹੁਣ ਨਾਲ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੀ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਣ ਕਿ ਆਖਰ ਉਹ ਕਿਉਂ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੋਕੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਖੁੱਦ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ? ਦੋਵਾਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਲਈ

ਕਾਂਗਰਸ-ਯੂ, ਤਾਮਿਲ ਮਨੀਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਆਦਿ ਦਲ ਬਣੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ (ਰਾਕਾ) ਅਤੇ ਡਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਬਣੀ।

ਐਲ.ਕੇ. ਅਡਵਾਨੀ

1984 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਚੋਣ 'ਚ ਮੁਕੰਮਲ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੀ ਮੂਲ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਭੁਲ ਬੈਠੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਾਈਵ ਸਟਾਰ ਤੇ ਸਟਾਰੀ ਸੂਟ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਸਾਦਗੀ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਰੋਲੈਕਸ ਘੜੀਆਂ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗੀ ਬ੍ਰਾਂਡਿਂਗ ਧੁੱਪ ਵਾਲੇ ਚਸਪਾਂ ਪਹਿਣਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ 2004 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ

ਆਮ ਆਦਮੀ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਗਿਆ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੌਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ। ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਅਜੀਬ ਜਿਥੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਸਾਹਮੈਂ ਆਈ, ਜਿਸ 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਕਤੀ-ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸੌਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੁਆਬਦੇਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਗੱਠਜੋੜ 'ਚ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਘਾਟ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਕ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗੱਡੀ ਬਿਚਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਖੱਬੋਪੱਖੀ ਦੇਸੇ ਪਾਸੇ। ਹੁਣ 5 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਲਾਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਹੁਣ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ 'ਤੇ ਕੋਮੀ ਗੱਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰੱਧਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੱਠਜੋੜਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦਲ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਸੀਟਾਂ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਪਾ ਵਰਗੇ ਨਵੇਂ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਆਏ ਦਿਨ ਆਪਣੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਆਪਣੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਹੁਣ ਖੇਤਰੀ ਦਲਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਆਪਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 'ਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਅੰਨਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਾਲ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਗੱਠਜੋੜ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿੰਘੀ ਹੀ ਗੁਆ ਬੈਠੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1996 'ਚ ਇਸ ਦੇ ਬਹਸਤਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਠਜੋੜ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਉਥੇ ਪਨਪ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਉਥੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਕ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਇਹ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਤਾਕਤ ਹਾਸਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਉਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਅੰਰਤਾਂ ਹੀ ਬੰਸੀ ਹੁੰਦੀਆਂ

ਲੰਡਨ : ਘਰ ਦੇ ਆਹਰ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਾਵਾਂ, ਪਿਉਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 40 ਫੀਸਦੀ ਵਧ ਮੁਸ਼ਕਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਰਤਾਂ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ 'ਤੇ ਹਾਫ਼ਤੇ 'ਚ ਅੰਸਤਨ 74 ਘੰਟੇ ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਉਜ਼ਰਤ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇਂ ਤਾਂ ਇਹ 32812 ਘੰਟੇ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਘਰੋਲ੍ਹ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਮਰਦ ਹਾਫ਼ਤੇ 'ਚ 53 ਘੰਟੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ 23296 ਘੰਟੇ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਬੀਮਾ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੀਗਲ ਐਂਡ ਜਨਰਲ ਵਲੋਂ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਰਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ 'ਤੇ 33 ਘੰਟੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹਾਫ਼ਤਾਂ ਤੇ ਮਰਦ ਪ੍ਰਤੀ ਹਾਫ਼ਤਾ 21.5 ਘੰਟੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਘਰ ਰਹਿ ਕੇ ਬੱਚੇ ਸਾਂਭਦੀਆਂ ਹਨ, ਪ੍ਰਤੀ ਹਾਫ਼ਤਾ 82 ਘੰਟੇ ਨੌਕਰੀ ਜਿੰਨਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਨੌਕਰੀ ਪੇਸ਼ਾ ਅੰਰਤਾਂ ਹਾਫ਼ਤੇ 'ਚ 55 ਘੰਟੇ ਘਰੋਲ੍ਹ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਬਾਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭਾਲ 'ਤੇ ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੀਗਲ ਐਂਡ ਜਨਰਲ ਦੇ ਐਲਾਨ ਫਰਗੁਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਮਾਵਾਂ ਚੱਟਾਨ ਵਾਂਗ ਫਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਰ-ਬਾਰ ਬਚਿਆਂ ਰਹੇ, ਤੀਕ-ਠਾਕ ਚਲਦਾ ਰਹੇ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਏਨੇ ਪੈਂਡੇ ਭਾਗ ਦੇ ਬਾਜ਼ਜੂਦ ਸਿਰਫ਼ 53 ਫੀਸਦੀ ਅੰਰਤਾਂ ਹੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ 26 ਫੀਸਦੀ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਬੀਮਾ ਕਰਾਇਆ ਹੈ।

ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਹੁਣ ਖੇਤਰੀ ਦਲਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਆਪਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 'ਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਅੰਨਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਾਲ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਗੱਠਜੋੜ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿੰਘੀ ਹੀ ਗੁਆ ਬੈਠੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1996 'ਚ ਇਸ ਦੇ ਬਹਸਤਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਠਜੋੜ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਉਥੇ ਪਨਪ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਉਥੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਕ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਇਹ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਤਾਕਤ ਹਾਸਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਉਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਯਤਨ ਕਰਨ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇਕ ਲੰਮਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਆਪਣਾ ਜੀਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਟੁੱਟ ਜਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਕ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲੋਂ ਹੈਲੀ-ਹੈ

23 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ

ਸਾਨੂੰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਚਾਰ ਅਸਲੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਇਕ ਉਸਦੇ ਬਚਪਨ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਡਰਾਮਾ ਕਲੱਬ ਦੀ ਗਰੁੱਪ ਫੋਟੋ, ਜਿਸ 'ਚ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੱਧ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੱਧ ਵਾਲੀ ਇਕੱਲੇ ਦੀ ਜੀ ਫੋਟੋ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਅਸਲ 'ਚ ਉਹ ਇਸੇ ਗਰੁੱਪ ਫੋਟੋ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਹੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਫੋਟੋਆਂ ਜਨਤਾ 'ਚ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਹੀ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਤੀਜੀ ਫੋਟੋ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਇਕ ਹਵਾਲਾਤ ਦੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਮਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨੰਗੇ ਸਿਰ

ਬੈਠੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੈ। ਚੌਥੀ ਤਸਵੀਰ 'ਚ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਟੋਪ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਹ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਉਣ ਵੇਲੇ ਵੈਟੂਕੇਸ਼ਵਰ
ਦੱਤ ਵੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਹ ਫੋਟੋ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮੈਂਬਲੀ 'ਚ ਬੰਬ ਸੁੰਟਣ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਡਤਾਰ
ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ 1929 ਵਾਲੇ ਦਿਨ
ਕਸਮੀਰੀ ਗੇਟ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੈਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਰਾਮਨਾਥ
ਕੋਲੋਂ ਖਿਚਵਾਈ ਸੀ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ
ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈਟ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਵਲੋਂ ਗਾਹਕਾਂ
ਦੀ ਫੋਟੋ ਖਿਚਣ ਲਈ ਦੁਕਾਨ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈਟ
ਹੈ। ਉਸ ਦਿਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੈਟੂਕੇਸ਼ਵਰ
ਦੱਤ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਈ ਸੀ। ਜੇ
ਅਸੀਂ ਦੇਵਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖੀਏ
ਤਾਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ
ਤਸਵੀਰ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਅ ਅਤੇ
ਸੌਕ ਨਾਲ ਖਿਚਵਾਈ ਹੈ। ਉਹ ਸਿੰਘ ਕੈਮਰੇ
ਵਲ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੈਟ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਪਰ ਵੈਟੂਕੇਸ਼ਵਰ ਦੱਤ ਨੇ ਟੋਪ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਿਆ
ਉਹ ਸਿੰਘ ਕੈਮਰੇ ਵਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ
ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।
ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਸੰਗਾਊ ਲਗਦਾ
ਹੈ।

ਜੇ ਆਪਾਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵਾਲਾਤ 'ਚ ਖਿੱਚੀ ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਿਏ ਤਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਸਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇ ਅਸਲੀ ਕਾਪੀ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਤੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨਾਲ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਸੀ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਾਣ ਦੀ ਬੁਣੀ ਚੌਕੜੇ ਦੀ ਵਿੱਲੀ ਜਿੰਨੀ ਮੰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਸਿਰ ਤੇ ਪੈਰ ਨੰਗੇ ਹਨ। ਜੁੱਤੀ ਪਰੇ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗਲੇ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਕਾਲਰਾਂ ਵਾਲੀ ਕਮੀਜ਼ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਸੱਜੇ ਮੌਦੇ ਤੋਂ ਪਾਟਿਆ ਹੈ। ਖੱਬੇ ਹੱਥ 'ਚ ਹੱਥਕੜੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਗਲ ਖੱਬੇ ਗੋਡੇ ਅਤੇ ਪੱਟ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ। ਮੰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਹਵਾਲਾਤੀ ਦਰੀ 'ਚ ਸੁੱਚਸਤਾ ਨਾਲ ਲਾਘਟ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਬਿਸਤਰਾ ਹੈ। ਮੰਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਚੂਲਾਂ ਛਿੱਲੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਾਵੇ ਥੋੜੇ ਥੋੜੇ ਟੇਢੇ ਹਨ। ਮੰਜ਼ੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪੁਰਾਣੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਵਾਣ ਦੀਆਂ ਰਸੀਆਂ ਹੋਠਾਂ ਲਟਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਇਸ ਮੰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਪਿਛੇ ਪੱਕੀਆਂ ਇਟਾਂ ਦੀ ਕੰਧ ਹੈ ਜੋ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੁੜੇ ਦੀ ਸੇਧ ਤੱਕ ਟੀਪ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਦਰਖਤ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਕ ਵੇਲ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਂ ਸੱਜੇ ਚੱਲੀ ਹੈ। ਸੱਜੇ ਕੋਈ ਬਿਨੁ ਦੇ 12 ਤੋਂ

2 ਵਜੇ ਦਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੰਜੇ ਦੀ ਛਾਂ
ਤਕਰੀਬਨ ਸਿੱਧੀ ਹੋਣਾਂ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਰਖਤ ਵਿਚਾਰ ਇਕ
ਬੈਂਤ ਦੀ ਬੁਣੀ ਹੋਈ ਲੱਕੜ ਦੀ ਭਾਗੀ ਕੁਰਮਾ ਹੈ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਚਿੱਟੀ
ਪੌਛੋਹਾਈ ਸਲਵਾਰ, ਚਿੱਟੀ ਕਮੀਜ਼ ਅਤੇ ਚਿੱਟੀ
ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਫੀਤਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅਨ-
ਪਾਲਿਸ਼ ਬੁਟ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਚਿੱਟੇ
ਕਪੜਿਆਂ ਵਾਲਾ ਸਰਦਾਰ ਪੰਡਿੰਡ ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ
ਪੰਨ੍ਹਾਂਾਂ ਦਾ ਗੱਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ
ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਵਿਭਾਗ 'ਚ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਸੀ।

ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸੀ। ਕੁਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣਾਂ 'ਤੇ ਭਾਈ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ ਨੇ ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਜਦੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿ। ਅਸਲੀ ਕਾਪੀ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜੇ ਵੀ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੇਲ ਹੋਵੇ।

ਕੁਝ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ

ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਾਇਕ ਜਿੰਬੇ ਵਿਲੱਖਣ ਗੁਣਾਂ
ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦੇ
ਹਨ, ਉਥੇ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਸਾਧਾਰਣ
ਮਨੁੱਖੀ ਰੀਝਾਂ ਅਤੇ ਹਸਰਤਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਵੀ ਹੁੰਦੇ
ਹਨ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਾਧਾਰਣ
ਵਰਤਾਰੇ ਅਤੇ ਅਲੋਕਿਕ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਹੀ
ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਜੀਵੇ ਸਾਧਾਰਣ
ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਈਏ
ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਸਾਇਦ ਯਕੀਨ
ਨਾ ਬੱਚੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਇਹ ਨਾਇਕ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਪ
ਤੁਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਲਹੁ ਮਾਸ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹੀ ਸਨ। ਸੋ
ਸੁਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮੀ
ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ
ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ
'ਚ ਕੁੱਦਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ
ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਇਕ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਾਮਾਤੀ,
ਖਾਸ ਮਿਤਰ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦਾ ਸਥੀ
ਯਸ਼ਪਾਲ ਵੀ ਹੈ। ਯਸ਼ਪਾਲ ਵੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ
ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ
ਸੋਸਲਿਸਟ ਰਿਪਬਲਿਕ ਆਰਮੀ (ਐਚ. ਐਸ.
ਆਰ. ਏ.) ਦਾ ਸਰਗਰਮ ਵਰਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਯਸ਼ਪਾਲ ਉਹ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ
ਨੂੰ ਬਰੋਸਟਲ ਜੇਲ੍ਹ ਲਾਹੌਰ 'ਚ ਭਜਾ ਕੇ ਲੈ
ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਮਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ 1929

‘ਚ ਵਾਇਸ ਰਾਏ ਲੌਰਡ ਇਰਿਵਿਨ ਨੂੰ ਲਿਜਾ ਰਹੀ
ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਬੰਬ ਨਾਲ ਉਡਾਇਆ ਸੀ। ਯਸਪਾਲ
ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਆਖਰੀ ਭਾਰਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ
ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਜੇਲ੍ਹ ‘ਚ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ।

ਗੱਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਈ ਕਿ ਕਰਾਚੀ ਦੇ
ਡੈਟਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਤੀ
ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ‘ਚ ਬੰਦ ਯਸਪਾਲ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦਾ
ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯਸਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ
ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਨਾਲ ਫੇਰੇ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ ਤੇ ਪੁਲਿਸ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਹੱਥਕੜੀ ਬਿਨਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਬਾਹਰ
ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਦੀ। ਸੋ, ਡੀ.ਸੀ. ਦੇ ਵਿਚ ਪੈਣ
'ਤੇ ਰਸਮਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ‘ਚ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ

ਅਤੇ ਰਸਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਸ਼ਪਾਲ ਆਪਣੀ ਬੈਰਕ
 'ਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਤੀ ਕਰਾਚੀ ਫੈਂਟਲ
 ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਈ।

ਯਸ্তপাল ਅਨੁਸਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਇਕ
ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਤੇ ਹਸਮੁੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ। ਉਹ
ਮਖੌਲ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਮਖੌਲ ਤੱਲਦਾ
ਹੱਸਕੇ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਦਾ
ਠਣਦਾ ਨੋਜਵਾਨ ਸੀ, ਉਹ ਉਨਾਂ ਬਣ ਣਨ ਕੇ
ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਪੱਗ
ਨਿੱਕੀ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ ਟੌਰੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।
ਅਕਸਰ ਹੀ ਖੱਦਰ ਦਾ ਬੇਮੇਚ ਅਤੇ ਮੈਲਾ ਕਮੀਜ਼
ਪਹਿਨਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਆਮ
ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜਾਮੇ ਹੀ ਪਹਿਨਦੇ ਸਨ, ਪਰ
ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਲੰਗੀ ਨਾਲ ਵੀ ਕਾਲਜ
ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਭਰੇ ਹੋਏ ਭਰਵੱਟੇ, ਨਿੱਕੀਆਂ
ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲ ਚਿਹਰੇ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ

1950 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ
ਆਦਮਪੁਰ ਬੱਸ ਅੰਡੇ 'ਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਰਾ
ਕਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਇਸ ਤਸਵੀਰ

ਦਾ ਜਮਾਤੀ ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ
ਨੂੰ ਲੱਭੁ ਵਿਚ ਚਿਪਕਾਏ ਬਦਾਮਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ
ਦਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੱਦ ਲੰਬਾਂ
ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਬੋਤਾ ਕਹਿੰਕੇ
ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਖੌਲ ਕਰਨ 'ਚ
ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯਸਪਾਲ
ਅਨੁਸਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ
ਸਿਨੇਮਾ ਦੇਖਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸੌਂਕ ਸੀ, ਪਰ ਨਾਲ
ਹੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਵੀ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਾ

| ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰੋਮਾਣਾ |

ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰੋਮਾਣਾ

ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਜੇ ਇਕੱਲਾ
ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਹੱਥ ਵਿਚਲੀ ਕਿਤਾਬ
ਪੜਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ।

ਅੰਗੇਜ਼ੀ ਚੋ ਉਸਦਾ ਹੱਥ ਤੰਗ ਹੀ ਸੀ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਕੈਬਲਰੀ 'ਚਾ ਇਕ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੈਦੇਵ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਿਨੇਮਾ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਜੈਦੇਵ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬਿਸਤਰੇ 'ਚ ਬਿਮਾਰ ਪਿਆ ਸੀ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਛੱਡ ਸਿਨੇਮਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ।' ਮੈਨੂੰ ਡਿਸਪੈਪਸੀਆ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਪੱਹਿੱਲਾਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ, ਫਿਰ ਡਿਕਸਨਗੀ ਢੁੱਕ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਪੜ੍ਹਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਉਦੇ, ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਬਦਹਾਜ਼ਮਾਂ ਹੋਇਆ। ਸਾਮੀ ਰੋਟੀ ਨਾ ਖਾਈ, ਲਿਆ ਟਿਕਟ ਕਿਥੇ ਐ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਨੇਮਾ ਜਾਵਾਂ।' ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਿੱਲੀ 'ਅਰਜ਼ਨ' 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਤਾਰ ਆਈ ਕਿ "Chaman Lal, editor of defunct Nation arrived at Lahore." ਐਡੀਟਰ ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਾਰਾ

ਦੀ ਟਰਾਂਸਲੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ
 ਤਾਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ 'ਡੀਫੰਕਟ 'ਨੇਸ਼ਨ'
 ਦਾ ਐਡੀਟਰ ਚਮਲ ਲਾਲ ਲਾਹੌਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ
 ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਹੀ ਟਰਾਂਸਲੇਸ਼ਨ ਸੀ ਕਿ 'ਬੰਦ ਹੋ
 ਚੁੱਕੇ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਨੇਸ਼ਨ' ਦਾ ਐਡੀਟਰ ਚਮਨ
 ਲਾਲ ਲਾਹੌਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ।' ਭਾਵ ਭਗਤ
 ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'Defunct' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਠੀਕ
 ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝ ਪਿਆ। ਪਰ ਲਗਾਤਾਰ ਪੜ੍ਹਦੇ
 ਰਹਿੰਦੀ ਆਦਤ ਕਾਰਨ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਭਗਤ ਸਿੰਘ
 ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪਤਿਆਲਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਉਸ
 ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ, ਸ਼ਾਇਰੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਲਿਖ
 ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ,

ਸਿੰਘ ਅਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਖਰਚ ਵੀ ਆਪ ਭੱਟ ਹੀ ਮੰਗਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਤੰਤੀ ਵੀ ਕੱਟਦਾ ਸੀ। ਅਨਾਰਕਲੀ ਬਾਣਾਰ ਵਾਲੇ ਕਾਲੂੰ ਢੁੱਧ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਉਧਾਰ ਲਲਦਾ ਸੀ, ਜਿਥੋਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਚਾਹ, ਪਾਣੀ, ਲਸੀ ਆਦਿ ਪੀ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਵਾ ਪਿਆ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਵੀ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਮਾਤੀ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਨੇ ਮੌਹਨ ਲਾਲ ਰੋਡ 'ਤੇ ਹੋਟਲ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਹ ਆਜ ਕੇ ਲਿੰਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਦੇ ਥਿੱਕਾਂ

ਮਸ਼ਪਲ ਨਾਲ ਬਿਆਹ ਕਰ ਜਦ ਰੁਣ੍ਹ ਦੇਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕਸਮ ਖਾਧੀ ਤਾਂ ਉਹ ਦੇਵੇਂ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ 'ਚ ਨਹਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਚਾਨਕ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੂਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਦੇਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਵਾਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਉਥੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਤੀਜਾ ਬੰਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯਸਪਾਲ 1976 ਤਕ ਸਿੰਦ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨ ਖਾਤਰ ਪ੍ਰਸੰਸਕਾਂ ਨੇ ਕਈ ਭਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਉਸਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ 'ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਕੁਲ 'ਚ ਇਕ ਮਾਸਟਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਉਹ ਬੰਦੂਕਾਂ ਜਾਂ ਬੰਦੂਖਾਂ ਬੀਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੇ ਦਾਣਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹਥਿਆਰ ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣਾ।' ਇਕ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਵੈਟੂਕੇਸ਼ਵਰ ਦੱਤ ਬੜੇ ਰੱਜੇ ਪੁੱਜੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਵੇਂ ਆਮ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਸਨ।

1939 'ਚ ਯਸਪਾਲ ਫਿਤਹਗੜ੍ਹ ਸੈਂਟਰਲ
ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਸੀ। ਕਾਨਪੁਰ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ
ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਪਾਂਡੇ, ਜੋ ਬਾਅਦ 'ਚ ਯੂ.ਪੀ. ਦਾ
ਅਮ.ਐਲ.ਏ. ਵੀ ਬਣਿਆ, ਵੀ ਉਸੈ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ
ਬੰਦ ਸੀ। ਉਹ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀਆਂ
ਬੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੂਜੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦਾ
ਰਹਿੰਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਕਿ
ਜਦੋਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਵੈਟੂਕੇਸਵਰ ਦੱਤ ਵਲੈਤੋਂ
ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ
ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਸਵਾਰ ਕੁਝ ਗੋਰਿਆਂ ਨੇ 'ਭਾਰਤ
ਮਤਾ' ਪਿਲਾਫ਼ ਕੁਝ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਬਸ ਫੇਰ ਕੀ
ਸੀ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦੱਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਨੋਂ
ਫੜਿਆ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ ਵਗਾਹ ਮਾਰਿਆ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਯਸ਼ਪਾਲ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਸ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਸਿੰਘੇਵਾਰੀ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਰੇ ਪਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਿਉ ਪੁੱਤਰ 'ਚ ਸਬੰਧ ਬਹੁਤੇ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹੀਏ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਘਰੇਲੂ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ ਯਸ਼ਪਾਲ ਨੂੰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਯਸ਼ਪਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਘਰ ਦਾ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਭਗਤ

ਸਸਪਾਲ ਸੁਣ ਵੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀਂ
ਹੱਸ ਵੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਡੇ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੀਮ
ਸੈਨ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ
ਨਾ ਕਈ ਵਲੋਟ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਦਰ
‘ਚ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਢੁਰ ਰਹੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਅਸੀਂ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਅੰਨੀ ਸੁਰਧਾ ਵੱਸ
ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਣ
ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ
ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਭਰਪੂਰ
ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਬਹੁਤ
ਕੁਝ ਜੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਹਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਥਿਹਾਸਕ
ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਅਤੇ
ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ‘ਤੇ ਅਲੋਕਿਕਤਾ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਪੈ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟਯੋਗ ਤਾਂ ਬਣਾਉਂਦਿਦਾ
ਹੈ, ਪਰ ਪੇਰਨਾ ਸੋਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦਾ।

ਮਿਹਣੀ ਵੀ ਹੋਏ। ਸੁਖਦੇਵ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬੰਬ ਸੁਟਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਖੁਦ ਲਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹੀ ਗ੍ਰਿਡਾਰੀ ਮਗਰੋਂ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਰਿਪਬਲਿਕ ਆਰਮੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਕਚਹਿਰੀ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੁਖਦੇਵ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਮਿਤਰ ਦੇ ਵਿਛੜ ਜਾਣ ਦਾ ਵੀ ਹੋਰਵਾ ਸੌਂ। ਉਸਨੇ ਰੋਂ ਰੋਂ ਕੇ ਅਖਾਂ ਸਜਾ ਲਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਛੜ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਝੂਟਾ ਵੀ ਇਕੱਠਿਆਂ ਹੀ ਲੈਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਜਾਮ ਵੀ ਇਕੱਠਿਆਂ ਹੀ ਪੀਣਾ ਹੈ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੰਬ ਸੁਟਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈ ਲਈ। ਆਖਰੀ ਵੈਸਲਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੀ.ਕੇ. ਦੱਤ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨਕਾਰੀ ਬਿਲਾਂ ਤੇ ਵੇਟਾਂ ਪੈਣ 'ਤੇ 61-61 ਵੇਟਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਠਲ ਭਾਈ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਵੇਟ ਨਾਲ ਇਹ ਪਾਸ ਹੋਣ ਰਹਿ ਗਏ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਮਿਸਟਰ ਸੁਸ਼ਟਰ ਬਿਲਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਖਡਾ ਹੋਇਆ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦੱਤ ਨੇ ਦੋ ਬੰਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਸੁਟੋਂ ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਇਹ ਨਾਰੇ ਗੁੰਜੇ- ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ, ਸਾਮਰਾਜ ਮੁਰਦਾਬਾਦ, ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਕਿਰਤੀਓਂ ਇਕ ਹੋ ਜਾਓ। ਕੁਝ ਇਸਤਿਹਾਰ ਵੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਸੁਟੋਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕਾਰਤ ਨੂੰ 'ਦੀ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼' ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਇਨ ਬਿਨ ਛਾਪ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਜੈਂਟ ਟੈਰੀ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਡਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1929 ਦੀ ਸਵੇਰ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਿਲਡਿੰਗ ਤੋਂ ਪ੍ਰਲੀਸ ਨੇ ਛਾਪ ਮਾਰ ਕੇ ਸੁਖਦੇਵ, ਪੰਡਤ ਕਿਸੋਰੀ ਲਾਲ ਤੇ ਗੋਪਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਫੜ ਲਿਆ।

12 ਜੂਨ, 1929 ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕਮਤ ਨੇ ਬੰਬ ਕਾਂਡ ਦਾ ਵੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਦਿਆਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੀ.ਕੇ. ਦੱਤ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜਾ

ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 10 ਜੁਲਾਈ 1929 ਨੂੰ ਜੇਲ ਅੰਦਰ ਹੀ ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ 24 ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਹ ਕੇਸ "ਸੁਖਦੇਵ ਬਨਾਮ ਸਰਕਾਰ" ਸੀ। 13 ਨਵੰਬਰ 1929 ਜਾਂਦਿਦਰ ਨਾਥ ਸਨਿਆਲ ਜੇਲ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਭੁਖ ਹਤਾਲ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਹਦਾਤ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀ ਗਏ। ਸੁਖਦੇਵ ਨੇ ਜੇਲ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ 2 ਫਰਵਰੀ 1931 ਨੂੰ 'ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਖਰਤਾ' ਵਰਗੇ ਅਹਿਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਬਾਰਲੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ। "ਮਰਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਆਵਾਜ਼ ਦਬਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਗਮ।" "ਫਾਂਸੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਨਾਉਂ ਖੂਲ੍ਹਾ ਖਤ" ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨ, ਪਰਪਕ ਰਾਜਸੀ ਸੂਝ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਜੰਗ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਚੋਣ, ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਬਾਂਗੀ, ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਨਾਲ ਚਿਠੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਝ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਿਧਾਂਤ ਲਈ ਮਰ ਮਿਟਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ।

7 ਅਕਤੂਬਰ, 1930 ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਦਾ ਵੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੁਖਦੇਵ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਜਗੁਰੂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਉਮਰ ਕੱਢਾ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਤਾਲਾਂ, ਜਲਸੇ ਜਲਸ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਕਲਕਤਾ ਇਕ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲੀਸ ਨਾਲ ਭਤਧ ਵਿਚ 141 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ, 560 ਜ਼ਖੀ ਹੋਏ, 341 ਗ੍ਰਿਡਾਰ ਕਰ ਲਏ ਗਏ। ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਇਕ ਵੱਡੀ ਰੈਲੀ ਕਰਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੀ ਸਜਾ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਕਰਾਚੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਮਾਗਮ, ਜੋ ਗਾਂਧੀ ਇਕਰਵਨ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗਵਾਉਣ ਲਈ ਸੱਦਿਆਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੇ ਇੰਡੀਅਨ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਰਾਚੀ ਸੈਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮਾਯੂਸੀ ਪਾ ਛੱਡੀ। ਢਾ. ਪਟਾਣੀ ਸੀਤਾਰਮੋਹਿੰਦੀਆ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਕ, "ਇਹ ਕੋਈ ਵਧਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੁਖਦੇਵ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ।" ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਤਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸੁਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਗੁਰੂ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਨੂੰ 23 ਮਾਰਚ 7 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 24 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਂਸੀ ਸਵੇਰ ਦੇ ਵਕਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਅਸਰ ਤੋਂ ਡਰਿਆਂ ਹਕਮਤ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ, ਕੌਮੀ ਝੰਡਾ ਉਚਾ ਹੋ, ਸਾਮਰਾਜ ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਦੇ ਅਕਾਸ਼ ਗੁੰਜਾਉ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨੇ ਫਾਂਸੀ ਵਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਰਗਿਆਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਬੈਰਕਾਂ ਵਿਚ ਬੰਬ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦਾ ਮੌਦਵਾਂ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਠੀਕ 7 ਵਜੇ ਜੋਲਾਦ ਨੇ ਸਭ ਠੀਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤਾ। ਤਿੰਨੇ ਸੁਰਮੇਅਣੀਆਂ ਜਿੰਦਾਂ ਭਾਰਤ ਮਾਂ ਤੋਂ ਵਾਰ ਗਈ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਮਰ ਗਏ ਤਾਂ ਗਮ ਨਹੀਂ, ਦਾਸਤਾਂ ਸਾਡੀ ਕਦੇ ਜਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਹਾਥਿਆਰ ਸਾਰੇ ਵਰਤਣੇ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੇ ਮਾਤ ਪਰ ਖਾਣੀ ਨਹੀਂ। ਕਾਫਲੇ ਵਿਚ ਤੂੰ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਦਿਲ 'ਚੋਂ ਪਰ ਜਾਣੀ ਨਹੀਂ। (ਜਗਤਾਰ)

ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰੇ ਵਿਚ ਜੇਲ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਕੰਧ ਪਾਤ ਕੇ ਤਿੰਨੀ ਜੋਧਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ, ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰਕੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਅੱਧ ਸੜੀਆਂ ਕਰਕੇ ਦਰਿਆ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ 15 ਅਗਸਤ 1947 ਈ. ਤੋਂ ਸਵਟੰਤਰ ਭਾਰਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਕਬਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਹੱਥਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲੁੱਟ ਤੋਂ ਜਿੱਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੜਾਈ ਅਜੇ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਆਉ ਇਸ ਨਿਰੰਤਰ-ਯੁਧ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀਏ।

ਲੁਧਿਆਣੇ ਉਚੇ ਪੁਲ 'ਤੇ ਤਿੰਨੀਆਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਫਖਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਹੀਦੋਂ ਕੀ ਚਿਤਾਓਂ ਪਰ ਲੋਗੋਂ ਹਰ ਬਰਸ ਮੇਲੇ ਵਤਨ ਪੇ ਮਿਟਨੇ ਵਾਲੋਂ ਕਾ ਯਹੀ ਏਕ ਬਾਕੀ ਨਿਸ਼ਾਂ ਹੋਗਾ।

ਪਰ ਜਦ ਲੁਧਿਆਣੇ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿਚ ਸੁਖਦੇਵ ਦੇ ਟੁੱਟੇ ਫੁੱਟੇ ਖਸਤਾ ਹਾਲਤ ਜੱਦੀ ਘਰ ਦੀ ਜ਼ਿਆਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਾਨ੍ਹੂਸੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਡੇ ਕੀਤੇ ਯੋਗ ਟੀਚਰ ਹਰ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੰਖੀ ਦੇ ਇਸ ਰੂਪ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯੋਗ ਦਾ ਸੰਖੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਸੰਖੀ ਦੇ ਸਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਬਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਫੁੱਥੀ ਵਿਚਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਕ ਟਾਂਗੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਘੋੜੀ ਗਈ, ਉਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਸਮੇਟਦਾ ਹੈ: ਆਵੈ ਨੀ ਭੈਣੇ ਰਲ ਗਾਵੀਏ ਘੋੜੀਆਂ, ਜੰਝ ਤੇ ਹੋਈ ਏਤੇ ਤਿਆਰ ਵੇ ਹਾਂ। ਮੌਤ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਪਰਨਾਵਣ ਚੱਲਿਆ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸਰਦਾਰ ਵੇ ਹਾਂ। ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖਤੇ ਵਾਲਾ ਖਾਰ ਬਣਾ ਕੇ, ਬੈਠਾ ਤੂੰ ਚੌਕੜੀ ਮਾਰ ਵੇ ਹਾਂ। ਹੁੱਕਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਭਰ ਨਹਾਵੇ ਘੇਲੀਆਂ, ਲਹੂ ਦੀ ਰੱਤੀ ਮੋਹਲੀ ਧਾਰ ਵੇ ਹਾਂ। ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਟੋਪੀ ਵਾਲਾ ਮੁਕਟ ਬਣਾਕੇ, ਸਿਹਰਾ ਤੂੰ ਬੱਧਾ ਝਾਲਾਦਾਰ ਵੇ ਹਾਂ। ਪਈ, 'ਡਾਇਰ' ਵੀ ਹੋਇਆ ਤਿਆਰ ਵੇ ਹਾਂ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਉਭਰੇ ਮਤਭੇਦ

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਚੱਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕਿਸ ਦਾ ਮਰਨ ਨੂੰ ਜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਨ ਸਭ ਨੂੰ ਪਿਆਰੀ ਹੈ। ਕੁਰਬ

ਅਪਣਾ ਦੇਸ਼

ਅਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨਾਲ, ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਗਿਆਂ ਸੌਲਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਹੋ ਚੁਕੇ ਸਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੌਲਾਂ ਵਚੁਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ। ਇਕ ਦੀ ਉਮਰ ਇਕ ਸਾਲ ਸੀ, ਦੂਜੇ ਦੀ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ, ਜਦ ਉਹ ਇਥੋਂ ਗਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਹ ਭਾਰਤ ਆਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਇਉਂ ਹੀ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜਾਂ ਅਨੋਭਤ ਦੇਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਕੈਨੇਡਾ ਸੀ। ਸਨ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਜੰਮੇ ਜਾਏ।

ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਣ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਕੀ ਸੂਝ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਦ ਉਹ ਇਥੋਂ ਆਏ ਸਨ? ਬੱਸ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਨਮ ਹੀ

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ

ਇਕ ਇਥੇ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਸਬੰਧ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਏਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਰ੍ਹਾ-ਵਰ੍ਹਾ, ਦੋ-ਦੋ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਬਾਲ ਤਾਂ ਉਹ ਸਨ ਹੀ ਕੁਲਾ। ਕੀ ਲਗਾਉ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨਾਲ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਗਾਉ ਤਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਸੀ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਬਿਰਫਾਂ-ਬੂਤਿਆਂ ਨਾਲ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਹੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ, ਘਰ ਵਿਚ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੈਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਬੋਲਣ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਦਾਦੇ-ਦਾਦੀ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲਫਜ਼ ਮੱਲੇ-ਮੱਲੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਥੋ-ਲਹਿਜੇ ਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਮੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਟੇਬਲ ਆਖ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਪੁਸਤਕ ਜਾਂ ਕਿਤਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਬੁੱਕ ਆਖਣ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਪੈ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਬਹਾ, ਬਾਗੀ ਤਾਂ ਉੱਕਾ ਹੀ ਉਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਡੇਰ ਅਤੇ ਵਿੱਡੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਵਿੱਡੇ ਵੀ ਫੇਰ ਵਿੱਡੇ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ “ਵਿੱਡ” ਹੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਥੈਸ਼? ਥੈਸ਼ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ “ਯਾਅ” ਹੀ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਉਹ ਬੜੀ ਸੁਹਣੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬੀ ਉਹ ਇਉਂ ਬੋਲਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖ-ਸੁੱਖ ਹੋ ਬੋਲਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਪਤਿਆਲਾ ਲਿਖਿਆ ਸ਼ੁਭਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ। ਬੀ.ਏ.ਬੀ.ਐਡ. ਪਾਸ ਸੀ ਤੇ ਏਧਰ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਟੀਚਰ ਲੱਗ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਜਾਗ੍ਰਤ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਧਾਰਨੀ। ਹੇਠਾਂ ਮੱਧ-ਸੂਣੀ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਪਲ। ਮੇਗ ਵਲ ਸੀ ਪਿੰਡ ਉਹਦਾ। ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਮਾਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਉਹ ਏਥੋਂ ਨੱਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਉਥੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਆਪ ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚਿੱਤਾ ਜਿਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਉਹਦੇ ਵਾਂਗ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਰਤੀ ਹੋਣ। ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਇਕਲੇ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਵਾਂਗ ਹੀ, ਇਥੋਂ ਜਾ ਕੇ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਸੇ ਹੋਏ ਸਨ; ਤਾਂ ਵੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਕੁਝ ਬੁਹੁਤੀ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਹੀ ਮੱਹਤਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬੰਦਾ ਉੱਕਾ ਕੁਝ ਵੀ ਹੀ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਠੀਕ ਹੀ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਰਾਮਾਇਣ, ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਵੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰੇ ਪੰਜ ਦਰਿਆ ਵਗਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਦੋ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਿੰਦੇਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਬਣਿਆ- 1947 ਵਿਚ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਬਹਤ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਰੇਸਮੀ ਰੁਮਾਲਿਆਂ ‘ਤੇ ਬੜੀ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ। ਸੰਡੇ ਨੂੰ ਉਹ ਡੈਡ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਆਪਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਥਿਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਨ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਦੇਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਨ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵੇਖ ਕੇ ਇਕ ਨੇ ਕਿਹਾ: “ਤੀਡ, ਇਹ ਚਾਈਲਡ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸੀ?”

“ਹਾਂ, ਇਹ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਨ। ਚਾਈਲਡ ਨਾ ਕਹੋ, ਬਾਬਾ

ਜੀ ਕਹੋ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹੋ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਅੱਠਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਨ। ਨਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰੋ ਬੇਟਾ, ਨਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰੋ।” ਉਹਨੇ ਆਪ ਹੱਥ ਜੋਤ ਕੇ ਨਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਇਉਂ ਕਰੋ ਨਮਸ਼ਕਾਰ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋਤ ਕੇ ਉਵੇਂ ਹੀ ਨਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਪਰਿਆਂ ਜਿਹਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਾਂਗ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਰਾਮਾਇਣ ਅਤੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਟੀ.ਵੀ. ਲਈ ਸੀਰੀਅਲ ਬਣ ਚੁਕੇ ਸਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੈਸਟਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵੀ ਪੁੱਜ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਹਨੇ ਵੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਕੈਸਟਾਂ ਟੀ.ਵੀ. ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਹਨੇ ਵੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਕੈਸਟਾਂ ਟੀ.ਵੀ. ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਰਚੀਆਂ ਮਿਚੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਖਣ ਵਿਚ ਰਚੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਮਾਇਣ ਵਿਚ ਹਨੂਮਾਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਨਰ ਸੈਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਹੀ ਅਦਭੂਤ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਹੋਰ ਸੈਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵਿਚੋਂ ਹਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਟੀ.ਵੀ. ਲਈ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੱਸ, ਖਾਣਾ ਖਾਣਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਕੋਲ ਵਧੀਆ ਬਾਹਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ਕੀ ਆਈ ਪਈ ਸੀ। ਆਪ ਤਾਂ ਪੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹ, ਆਏ-ਗਏ ਕਿਸੇ ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸੇ ਮੇਜ਼ ਉੱਤੇ ਕੱਚ ਦੇ ਗਿਲਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਕੀ ਦੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਬੋਤਲ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਅੰਡੇ ਬਣ ਕੇ ਆ ਗਏ। ਸਲਾਦ ਦੀ ਪਲੇਟ ਅਤੇ ਸੇਬ ਵੀ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਕਿਚਨ ਵਿਚ ਅੰਦਰ ਖਾਣਾ ਲਿਆਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਂਡੇ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਬੋਤਲ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਅੰਡੇ ਬਣ ਕੇ ਆ ਗਏ।

ਪਰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੋਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਮੁੰਡੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਠੀਕ ਹੈ, ਸਿਆਲ, ਕੈਨੇਡੀਅਨ, ਅਤੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਹੋਰੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਾਣਦੀ ਵਿਚ ਰਚੀਆਂ ਮਿਚੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਰੱਖ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਹੋਰੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਾਣਦੀ ਵਿਚ ਰਚੀਆਂ ਮਿਚੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਰੱਖ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਹੋਰੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਾਣਦੀ ਵਿਚ ਰਚੀਆਂ ਮਿਚੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਰੱਖ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਹੋਰੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਾਣ

ਦੋ ਚਿਰਾਗ, ਦੋ ਰੰਗ: ਸਿਰਦਾਰ ਤੇ ਪੰਚਨਦ

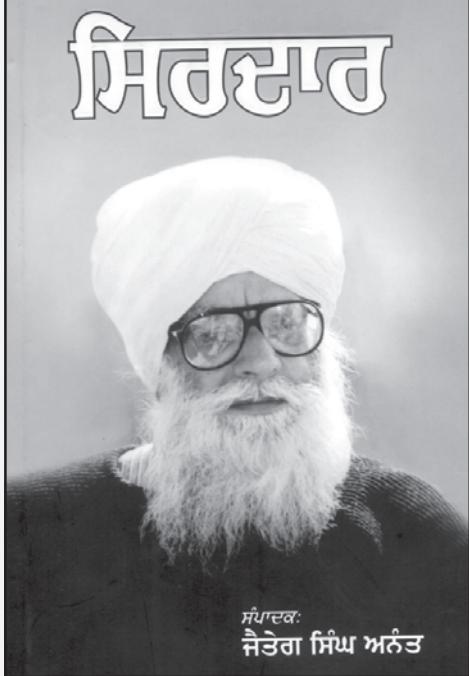
ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ, “ਬਾਬਾਣੀਆ ਕਹਾਣੀਆ ਪੁਤ ਸਪੂਤ ਕਰੋਨਿ”। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੁਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸੈਲੀ, ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਰਚਨਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ‘ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਵਿਚ ਸੁਮਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਤੱਥ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਅਣਗੋਲਿਆ ਹੀ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਬਤੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੌਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ‘ਤੇ ਹਰਿਦਰਸ਼ਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਟਰੱਸਟ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਾਲੇ, ਸ. ਸੈਤੇਗ ਸਿੰਘ ਅਨੰਤ ਨੇ ਇਕ ਤੀਥਣ ਬੁੱਧ, ਜੋਹਰੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਸਵ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ, ਬੇਜੋਤ ਹੀਰੇ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਨੂੰ ਕੌਮੰਤਗੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਉਭਾਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਿਰਦਾਰ ਅਤੇ ਪੰਚਨਦ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸੇ ਉਪਰਾਲੇ ਦਾ ਪਰਿਣਾਮ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਤਰਤੀਬ, ਸਕੀਮ, ਛਾਪਾਈ, ਅਤੇ ਡਿਜਾਈਨਿੰਗ ਸ. ਸੈਤੇਗ ਸਿੰਘ ਅਨੰਤ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਸਮਰੱਥਾ, ਸੌਂਕ, ਸਿਰਤ, ਸਿਦਕ, ਲਗਨ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦੀਆਂ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਸਿਰਦਾਰ ਦਾ ਸਰਵਰਕ, ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੁਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੱਡੀ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਨਾ, ਢੁੱਧ ਚਿੱਟੀ ਦਸਤਾਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾਹਤਾ, ਮਸਤਕ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਅਤੇ ਚਸਮਾ, ਦਾਨਿਸਵਰਾਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਸਿਰਜਕ ਹੈ। ਉਤੇ ਚਿਟੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਉਕਰਿਆ ਸਿਰਦਾਰ ਕੇਵਲ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਿਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੁਖਸੀਅਤ ਦੀਆਂ ਉਜਲ, ਆਜਾਦ, ਅਪਕੜ ਪਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਵੀ ਹੈ।

ਸਿਰਦਾਰ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਘਾੜਤ ਅਤੇ ਬਨਾਵਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭਾਉ ਦੇ ਅਣਕਿਆਂ ਅੰਦਰਾਂ ਅਤੇ ਜੁਦਾਗਾਨਾ ਸੈਲੀ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀਆਂ ਅੰਨ੍ਤ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਵਿਖੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਫੋਟੋਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਫੋਟੋਆਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਕੇਵਲ ਸਿੰਗਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਿਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ

ਪਿਛੋਕੜ, ਜੀਵਨ ਸਫਰ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਤਾ, ਅਹਿਮ ਵਾਕਿਆਤ, ਉਚੀ ਹਸਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਅਤੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਘਨਿਸ਼ਟਤਾ ਦੀਆਂ ਜਾਮਨ ਵੀ ਹਨ।

ਸੰਦੇਸ਼, ਆਦਿ ਕਥਨ ਅਤੇ ਸੰਪਦਕੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ

ਵਿਚ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਨਯਵਰ, ਪੁਖੁੱਧ ਅਤੇ ਮਾਇਆਨਾਜ਼ ਹਸਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲਿਖੇ ਇਕੱਤੀ ਲੇਖ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਖਿਆ ਇਕੱਤੀ ਸਿੱਖ ਲੇਖ ਵਿਚ ਸੁੱਭ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕੱਤੀ ਰਾਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਤੀਬਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਾਗਾਤਮਿਕ, ਸਾਇਰਾਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸਮਾਦੀ ਆਗਾਜ਼ ਦਾ ਸੁੱਭ ਸੰਕੇਤ ਹੈ, ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਨਤਮਤਕ ਹੈ।

ਦੂਜ਼ੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ ਪੰਚਨਦ। ਇਸ ਦਾ ਸਰਵਰਕ ਬੜੇ ਹੀ ਮਨਮੇਹਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਪਏ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੇ ਪਰਤੋਂ ਦਿਲਕਸ਼ ਨਜ਼ਾਰੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨੀਲੇ, ਚਿੱਟੇ, ਹਰੇ, ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦਰਮਿਆਨ, ਪੀਲੇ ਭੁਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਭੁਗੋਲ ਉਤੇ, ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਵਿਚ, ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਵਹਾਂ ਜਾਂ ਨਦੀਆਂ ਦੀ ਤਰਜ ਵਿਚ ਉਕਰੇ ਪੰਚਨਦ ਦਾ ਉਭਾਰ ਅਨੇਕ ਸੂਖਮ ਸੈਨਤਾਂ ਸਮੇਈ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰੇਪਰਾ ਵਿਚ ਨਦ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਚ ਜੀਵਨ ਤਰਜ ਦੇ ਰੱਹਸ਼ ਖੋਲਦਾ ਹੈ। ਭੁਗੋਲ ਨੂੰ ਇਕ ਰੋਸ਼ਨ ਦਾਇਰੇ, ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਆਵਰਣ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਧਰਮਸਾਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤਕ ਜਾਂ ਸੜਕ ਜਪਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਸੰਪਦਕੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੁਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਠਾਰਾਂ ਨਿਬੰਧ ਹਨ। ਜੇ ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਅੰਤਕਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਈਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋੜ ਇੱਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਲੇਖ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਵੀਹ ਵਿਸਵੇ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਇੱਕੀ ਵਿਸਵੇ ਹੈ। ਸੰਖਿਆ ਇੱਕੱਤੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁੱਭ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਸਿਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ, ਵਚਨਬੱਧਤਾ, ਲਗਾਉ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸੋਨਿਆਂ ਦੀ ਅੰਨ੍ਤਤਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ,

ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼

ਹੈ। ਆਪੇ ਹੀ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਗੱਲਾਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੀਆਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਆਦਤ ਜਿਹੀ ਪੈ ਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਰਹਿਣ ਪਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਅੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿੱਥੇ ਤਾਂ ਫਲੈਸ਼ ਟੱਟੀਆਂ, ਕਿੱਥੇ ਬਾਹਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣਾ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਬੁੱਢੀ ਤੇ ਬੁੱਦਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਕੋਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਏ। ਮਾਈ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਟੱਟੀ ਨਾ ਆਵੇ। ਅਥੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਟੱਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਈਦਾ ਹੈ। ਘਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੀ, ਚਲੋ ਜੀ, ਚੱਲੀ ਪੈ ਪਿੰਡ।” ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਹੀ ਪਿੰਡ ਮੁੜ ਆਈ।

ਟੱਟੀ ਹੀ ਨਾ ਉਤਰੇ ਉਹਨੂੰ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਨਾ ਹੋਵੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ। ਦੁਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ, ਦੁਜੀਆਂ ਸਾਰੀ ਹੀ ਆਪਣੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਆਰੀਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਕਦੇ, ਅੱਜ ਇਹ ਹੈ ਹੀ ਆਰੀਆਂ ਦਾ ਮੁਗਲ ਆਏ, ਪਠਾਂ ਆਏ, ਏਥੋਂ ਦੇ ਹੀ ਹੋ ਗਏ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਸੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਿੱਤਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਾਰੀ ਇਕ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਆਪੋ ਵਿਚ ਕਰੰਗੀਆਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਘਰ ਕਾਲੀਆਂ, ਕਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੇਮਾਂ।”

“ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ....”

ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਚੇ ਗਿਆਰਾਂ ਸਨ। ਸੌਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਕੋਲ ਹੀ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨਸਾਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਬਰਗਿਰੀ ਰੱਖੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਜਿੱਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਸੌਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਏਧਰ-ਉਪਰ ਐਡਜ਼ਟ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਕੋਠੀ ਵੱਡੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਦਿਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਠੀ ਵਾਲੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਛੇ ਬੰਦੇ ਅਚਾਨਕ ਆਏ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਾਂਭਾਂਣੇ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਟਿਕਾਇਰ ਹੋਏ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਲਈ। ਭਾਵੇਂ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਨੂੰ ਹੋ ਵੇਂਦੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਨੌਕਰੀਆਂ ਉਤੇ ਸਨ, ਜੋ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਾਂਭਾਂਣੇ ਸਨ। ਘਰ ਵਿਚ ਉਹ ਤਿੰਨ ਇਕੱਥੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ, ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ, ਤੇ ਪੁੱਤਰੀ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀ ਖਾਣਾ ਖਾਣਾ ਸਵੇਰੇ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਤਾ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੇਟੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੁਗੋਲ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਕਰੀਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁੱਲੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋਣੇ ਵਾਲੇ ਸੀਂਘ ਅਤੇ ਬੁੱਲੀਆਂ ਦੀ ਬੁੱਲੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋਣੇ ਵਾਲੇ ਸੀਂਘ। ਸੀਂਘ ਦੀ ਵਿਚ ਕਰੀਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁੱਲੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋਣੇ ਵਾਲੇ ਸੀਂਘ। ਸੀਂਘ ਦੀ ਵਿਚ ਕਰੀਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁੱਲੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋਣੇ ਵਾਲੇ ਸੀਂਘ। ਸੀਂਘ ਦੀ ਵਿਚ ਕਰੀਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁੱਲੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋਣੇ ਵਾਲੇ ਸੀਂਘ। ਸੀਂਘ ਦੀ ਵਿਚ ਕਰੀਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁੱਲੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋ

Cascade Banquets

800 W. Irving Park Rd., Bensenville, IL 60106

Owned & Managed By
Sher-A-Punjab Restaurant
Capacity upto 700 people
Catering Available For All Events

- Anniversary
- Birthday Party
- Engagement & Wedding Celebration
- Graduation Celebration
- Baby Shower & Bridal Shower

SPECIAL

Call (630) 860-0086
 or Mr. Arun Gupta (630) 310-2795
 or Mr. Joginder Singh (773) 931-6196
www.cascadebanquet.com

\$20.99
PER
PERSON

ਬੇਬਾਕ, ਬੇਲਾਗ ਤੇ ਨਿਧਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਨੌਵੀਂ ਵਰ੍ਗੀਂ 'ਤੇ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ

28 ਮਾਰਚ, 2009 ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ

Cascade Banquets

Ph: 630-860-0086

800 W Irving Park Rd, Bensonville IL
60106 (Irving Park and IL 83 East of 83)

ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੋਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਲੋਕ ਗਾਇਕ
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਛੀ
ਅਤੇ
ਕ੍ਰਾਂਤੀਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ
ਨਾਲ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਗੇ।
ਸੰਗੀਤ ਹੋਵੇਗਾ
ਨਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬੱਗਾ ਦਾ

ਛੱਲੇ-ਮੁੰਦੀਆਂ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਵਾਲਾ ਗਾਇਕ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਛੀ

ਗਰੈਂਡ ਸਪਾਂਸਰ: ਸੰਧੂ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ, ਏ. ਐਂਡ ਆਈ. ਟਰਕਿੰਗ, ਆਰ. ਐਂਡ ਐਸ. ਪੈਟਰੋ, ਆਲ ਸਟੇਟਸ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਲਾਇਨਜ਼
ਆਫ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬ ਆਟੋ, ਆਈ.ਡੀ.ਐਮ. ਸੰਧੂ ਪੈਟਰੋ, ਪੈਨ ਓਸ਼ੀਅਨਿਕ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ

ਸਪਾਂਸਰ: ਅਮੇਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਸੰਨੀ ਧੂੜ, ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਛਿੱਲੋਂ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਨਿੱਕ ਗਾਖਲ, ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ, ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਘੋੜੜਾ, ਅਵਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ, ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ, ਡੀ.ਐਸ. ਮਾਂਗਟ, ਜਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੈਂਸਿੰਗ, ਕਿਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ.ਸੀ., ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ, ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੈਲਮਜੂ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਸਟਾਰ ਫੁਡਸ, ਕਰਨਲ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘਾ, ਲੇਕ ਸਟਰੀਟ ਡੈਂਟਲ (ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ), ਰਘਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ, ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ

ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ: ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਿਕਾਗੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੋਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਸਿਕਾਗੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਗੋਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਸਿਕਾਗੇ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮਿਡਵੈਸਟ ਸਿਕਾਗੇ, ਸੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸਿਕਾਗੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਸਿਕਾਗੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਲਾਇਨਜ਼ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਇੰਡੀਆਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਮਿਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਮਿਡਵੈਸਟ) ਕੈਲਮਜੂ, ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ, ਮਿਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ (ਓਹਾਇਓ)

ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Ph: 847-359-0746

www.punjabtimesusa.com